

CHK'D JUN 5 1963

NEW YORK PUBLIC LIBRARY
DIV. S
GRAND CENTRAL STA. BOX 2231
NEW YORK 17, N.Y.

V I E N Y B Ē

77 M. 20 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn 7, N. Y.

1963 M. GEGUŽES (MAY) 31 D.

Telefonas:
APplegate 7-7257

KAINA 15 C.



Vilija, mūsų upelių mociūtė...

V. TYSLIAVIENĖ

Mano apsilankymas Lietuvoje

Spausdinti ar nespausdinti?

Ilgai svarsčiau: spausdinti ar nespausdinti savo įspūdžius iš Lietuvos.

Iš vienos pusės — tie, kurie (jų tarpe kai kurie žymiausi veikėjai) iki smulkmenų išklausinėjo mane apie kelionę į Lietuvą, patarė: gal geriau — ne, kad nesukelčiau prieš save užpildinėjimų tų žmonių, kuriems taip nemalonu ką nors teigiamo apie savo Kraštą išgirsti ir iš viso savo Tėvynę prisiminti...

Iš kitos pusės — priekaištauja skaitytojai, kad laikraščiu darau skriaudą savo įspūdžiais nepasidalindama.

Vienas jų net šitaip rašė:

“Tiesiog stebimės, kad Jūs, būdama Amerikoje gimusi lietuvaitė, elgiatės tarytum kažko bijodama. Ar Lietuvoje Jus tiek priprasino, ar yra kitos priežastys, dėl kurių įspūdžių neskelbiate?...”

Atvirai kalbant, nei aš bijojau “užpildinėjimų”, nei mane kas Lietuvoje grasino. O kaip tik priešingai. Anapus viešint, visi

prašė, kad, jei rašysiu įspūdžius, kad būčiau objektyvi, kad nesivaržydama iškelčiau tai, kas man nepatiko, bet nepaneigčiau ir to, kas gero ten atsiekta.

Jei pagaliau savo įspūdžius nutariau skelbti, tai todėl, kad pavargau kiekvienam atskirai pasakodama apie savo kelionę.

Tokie privatūs pokalbiai (o jų kartais buvo po keletą kasdien), iš manęs atėmė daug laiko, kurio neturiu.

Bet nesakyčiau, kad tie pokalbiai nebūtų buvę naudingi. Iš jų patyriau, kaip plačiai dabartine Lietuva domisi visi, net ir tie, kurie viešai kalba prieš bet kokius ryšius, o slaptai didžiausiu smalsumu teiraujasi, kas ten dabar vyksta.

Dar viena aplinkybė, dėl kurios delsiau, buvo ir ta, kad norėjau leisti savo įspūdžiams “nusistovėti” ir, nors keliems mėnesiams praėjus, pažvelgti, ar visa tai, ką ten mačiau ir patyriau, atrodoys taip, kaip anomis dienomis, kai viešėjau Lietuvoje.

Nukelta į 8 psl.

Lietuvių inašas Laisves Paviljonui - 60,000 doleriu

Lietuvių Komitetas gavo raštą iš First Foundation For Freedom organizacijos, prašant lietuvius skubiai prisidėti prie Laisvės Paviljono pastatymo: gegužės mėn. 20,000 dol. ir birželio mėn. 40,000 dol. inašais.

Šis raštas Komitetą labai nustebino, nes prieštarauja ankstyvesniam minėtos organizacijos pareiškimui, būtent, kad pavergtų kraštų tautybės nieko nemokės už paviljono įrengimą. Lietuvių komiteto pirmininkas J. Stukas ir vicepirmininkas dr. kun. St. Valiušaitis tuo reikalu aiškinsis su First Foundation For Freedom pareigūnais.

Į Lietuvių Komitetą PP New Yorke yra įtraukta visa eilė visuomenės veikėjų iš New York, New Jersey ir Connecticut valstybių. Birželio 28 d. nutarta kviešti pilną plenumo posėdį ir pasiinformuoti PP reikalais.

Jau anksčiau spaudoj buvo užsiminta, kad Lietuvių PP Komitetas savo veiklos apimti yra paskirstęs į keletą sekcijų.

Viena svarbiausių yra finansų sekcijų, nuo kurios sėkmingos veiklos pareis ir lietuvių pasirodymas Pasaulinėj Parodoj. Jai vadovauja dr. kun. Stasys Valiušaitis, organizatorius taip pat žymus veikėjas inž. V. Dilis.

Meninių programų sekcija pradeda paruošiamuosius darbus, New York, New Jersey ir Connecticut apylinkėse gyveną lietuviai muzikai iki birželio 1 d. sudaro savo vadovybę ir programas Lietuvių Dienai PP.

Jaunimo sekcijos organizatorius Al. Budreckas pranešė, kad dauguma jaunimo organizuotų mielai sutinka PP komitetui padėti. Tik reikia parengti tikslų darbų planą.

J. SIRUSAS

MES

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Europa politiniai kairėja. Tai įrodė italų parlamento rinkimai: komunistai, visai nesitikėdami, gavo milijoną balsų "dovany." Vietiniais rinkimais daugiur laimi sd Vokietijoje, o darbiečiai Anglijoje. Angliakasių streiko metu Prancūzijoje, visuomenės nuotaikos labiau krypto streikuojančių, ne De Gaulle pusėn. Net Ispanijoje darbininkai bruzda ir šį tą laimi. Tokiu būdu, 1965 m. Italiją, Vokietiją ir Angliją (gal ir Prancūziją, jei kas de Gaullui nutiks) valdys ne komunistinės, bet labiau kairėn negu dešinėn palinkusios vyriausybės.

Aišku; tai veiks ir Amerikos užsienių politiką. Socialistai nelinkę skirti pinigų ginklams, o Vokietijoje nori platesnių prekybos santykių su Sovietija ir jos imperijos satelitais. Jau dabar Amerika nori "geruoju" sugyventi su Jugoslavija ir Lenkija, o, paskutiniu metu, ir su Vengrija.

Nukelta į 4 psl.

Kantatų koncertas

Sekmadienį, gegužės 19 d., L.A.P. Klubu salėje įvyko nepaprastas dvejų kantatų koncertas. Kantatas "Demonas" ir "Lietuva," programą atliko garsusis Bostono liet. mišrus choras ir solistai: St. Liepas, Daiva Montgirdaitė -- Richardson, Stasė Daugelienė ir Benediktas Povilavičius, pianu juos palydėjo V. Vasyliūnas. Tai buvo pirmasistoks koncertas Hartfordo liet. scenos istorijoje.

Pirmoji koncerto repertuaro dalis: arija iš operos Carmen dainavo Stasė Daugelienė. Ariją iš operos "Kornevilio varpai" dainavo B. Povilavičius. Ariją iš operos "La Boheme" -- Daiva Montgirdaitė.

Ariją iš operos "Carmen" dainavo Stasys Liepas, jau keletą kartų koncertavęs Hartforde. Solistus pianu palydėjo komp. Julius Gaidelis.

Kantata "Demonas," choristų ir solistų Daugelienės ir Povilavičiaus atlikta, vadovaujant komp. J. Gaideliui, pianu palydint V. Vasyliūnu.

Antroji programos dalis: Kantata apie Lietuvą vaizduojanti tris laikotarpius.

Ją atliko choristai ir solistai Daiva Montgirdaitė-Richardson ir St. Liepas.

Jei būtų orkestro palydas šioms dviem kantatom, aišku, kad dar jos būtų nuskambėjus, bet įspūdingiau ir talp publikai jos labai patiko. Bendrai publika negailėjo ovacijų koncerto menininkams. Tai didis nuopelnas komp. J. Gaidelio.

Žodžiu, šis kantatų koncertas meniškai vispasiškai pavykes, Hartfordo lietuviai meno mėgėjai ilgai prisimins šį koncertą, Bostono menininkus ir jų talentą. Tokie koncertai retenybė mūsų gyvenime Amerikoje. Garbė Bostono lietuviams menininkams -- choristams ir solistams, nes rytinėse valstijose, nuo Bostono ligi Washingtono, o ypač Naujoje Anglijoje, tokių chorų ir solistų neturime. Tikrai gal Chikaga tegali konkuruoti su Bostono menininkais.

Šio koncerto rengėją labai dėkingi Bostono menininkams ir jų vadovui, Julijui Gaideliui, nešykštėjusiems atvykti į Hartfordą ir palikusiems malonius įspūdžius.

— V. M. K.

Prof. Šimoliūno 85 m. sukaktis

Prof. Jonas Šimoliūnas, ilgametis Pasaulio Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjungos centro valdybos pirmininkas, gegužės 21 d. sukako 85 metus amžiaus.

Nežiūrint metų naštos, prof. Šimoliūnas yra nuostabios energijos, dalyvauja lietuviškoje veikloje. Kilimo profesorius yra panevėžietis.

Kaip statybos inžinierius, Šimoliūnas savo karjerą yra pradėjęs prie Ventspilio uosto statybos, o paskui dirbo Rusijoje ir Suomijoje.

Lietuvoje, nuo pat jos nepriklausomybės atgavimo, jisai yra buvęs susisiekimo ministerijos inspektorium, susisiekimo ministru, Plentų ir Vandens kelių direktorium, Šventosios uosto statybos viršininku, Klalpėdos uosto techniniu direktorium ir t. t.

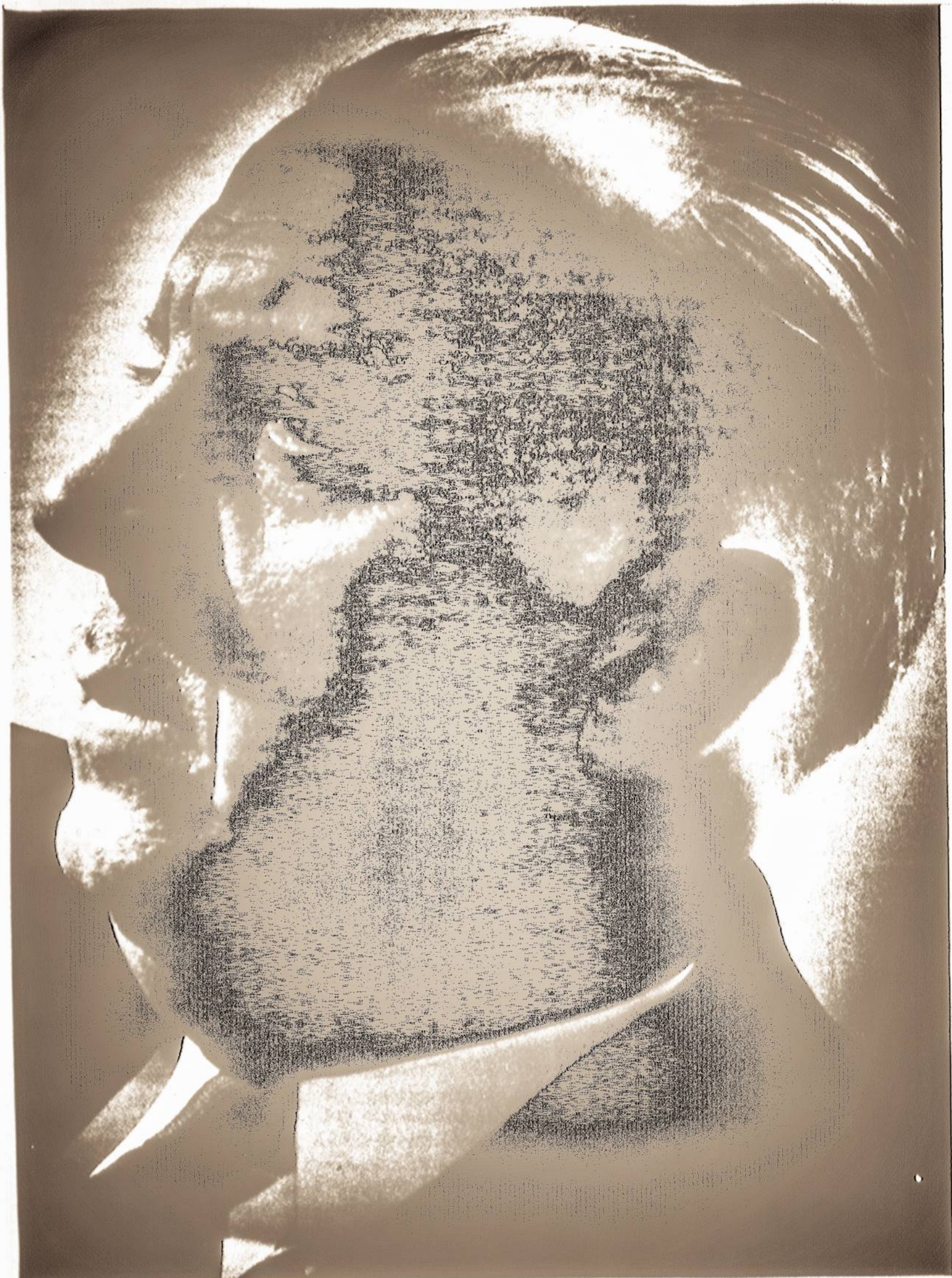
Šalia tų pareigų, prof. Šimoliūnas yra dirbęs kaip dėstytojas. Savo darbą toje srityje jisai pradėjo 1920 m. Auštuosiuose kursuose, paskui 1922 m. organizavo Liet. universitete technikos fakultetą, jame dėstė, pa-

ruošė ir išleido pagrindinį statybos kursą, o atsidūręs už Lietuvos ribų II Pas. karo sukuriuose, profesorius dėstė UNRRos universitete Munchene, o vėliau ir lygiagrečiai Hamburge-Pabaltijo universitete.

Muncheno tarptautinis universitetas jam yra suteikęs inžinerijos daktaro laipsnį. Šiuo metu profesorius gyvena Amerikoje nuo 1949 m. (netoli Chikagos).

* Ona Bielskienė, Lietuvos konsulo Los Angeles dr. J. J. Bielskio žmona, vietos lietuvių pagerbta gegužės 26 d. Bielskienė-Akucevičiūtė, yra gimusi Amerikoje (Homestead, Pa.) ir Lietuvą mačiusi pirmą sykį 1919 m. Savo vyrui--Lietuvos konsului ji yra daug talkinusi ir tebetalkina.

* Z. Arlauskaitės-Mikšienės režisuojami, Detroito dramos mėgėjų suvaidino Clevelando lietuviams 3 v. Oscar Wilde komediją "Svarbu būti rimtu."



STASYS PILKA VAIDINS FILME. Stasys Pilka iš Chikagos yra pakviestas dalyvauti Montrealyje, Kanadoje, rengiamam filme "Auksinė žąsis". Filmą stato pasakos "Auksinė žąsis" autorė Birutė Pūkelevičiūtė. Pilka vaidins jūrų admirolo rolę. Filmą bus spalvotas ir garsinis. Netrukus Pūkelevičiūtė žada paskelbti ir kitų filme dalyvaujančių aktorių pavardes.

Vienybėčiai, kurie remia Vienybę

Ilgametis Vienybės skaitytojas iš St. Petersburg Beach, Florida, atsiųsdamas savo prenumeratą trims metams, mums rašo:

Gerb. Vienybės redakcija:

Aš nenoriu atsilikti nuo kitų Vienybės rėmėjų. Siunčiu prenumeratą 3 metams ir savo auką. Linkiu Vienybės leidėjoms ir visam štabui geriausio pasisekimo. Su gilia pagarba, Frank ir Emma Šeštokai

Pratęsdami savo prenumeratą Vienybei, be to, aukojo:

P. Kvarinskas iš Brooklyn, N. Y., A. Sova iš New Britain, Conn., M. Buyvidienė iš San Francisco, Cal., J. Garolis iš Verona, N. J., V. Butkys iš Great Neck, L. I., J. Karalis iš Brooklyn, N. Y., S. Kundrotas iš Brooklyn, N. Y. ir kt.

Visiems Vienybė nuoširdžiai dėkoja.

Tarp visos eilės naujų, skaitytojų, kurių Vienybė susilaukė vėliausiu metu, paminėtina V. Budrionienė iš Bayside, N. Y.

Vienybę užsiprenumeruodama, V. Budrionienė savo laiške rašo:

Gerb. p. Tysliaviene:

Prašau siuntinėti man Vienybę.

Jūsų laikraštį neseniai netikėtai užtikau ir man labai patiko. Tai gražiai iliustruotas laikraštis, kuriame yra daug ko pasiskaityti. Man ypatingai įdomios žinios apie mūsų Lietuvą.

Daug dėkui linkiu Jums p. Tysliaviene. Laukiu Jūsų laikraščio. V. BUDRIONIENĖ Bayside, N. Y.

* Jonas Matulionis, visuomenininkas, vienu metu buvęs VLIKo pirmininkas, savo 50 metų lietuviškos veiklos sukakties proga pagerbiamas Toronte birželio 1 d.

* Liudas Sagys iš Clevelando pakviestas vadovauti II Tautinių Šokių šventei, kuri įvyks Chicagoje. Prieš tai vadovu buvo Bruno Shostas, kuris kartu su kitais pora narių pasitraukė iš pareigų, kilus komitete nuomonų skirtumams.

RAY'S LIQUOR STORE
JUOZAS IR IZABELE MISIUNAI
Įvairiausias rūšies amerikoniški ir importuoti gėrimai.
Didžiausias degtinų ir vyno pasirinkimas.
103-35 LEFFERTS BLVD. RICHMOND HILL, N. Y.
Telefonas: Virginia 3-3544

Haven Realty

JUOZO DRIUSIO APDRAUDOS ĮSTAIGA

Patarnauja perkant ir parduodant namus, įvairiuose apdraudimo reikaluose, užpildant (Income) taksus.

J. ANDRUŠIO TRAVEL BUREAU

Parduoda bilietus visomis susiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas. Money Orders.

87-09 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN 21, N. Y.
Tel. VI 7-4477 Atdara kasdien - 9 v. r. iki 9 v. v.

Su ofseto spaudos darvais

KREIPKITĖS Į

VIENYBĖ

Moderniškiausiomis mašinomis spaudai paruošiamos:

* BPOŠIŪROS * BIULETENIAI * KATALOGAI
* KNYGOS * ILIUSTRUOTOS PROGRAMOS IR KT.

Foto reprodukcijos

192 HIGHLAND BOULEVARD, BROOKLYN 7, N. Y.
Tel. AP 7-7257

Lietuviškoje Chicagoje

* Liet. Teisininkų Draugijos Chicagos skyrius gegužės 12 d. turėjo savo narių susirinkimą, kurio metu paminėjo prof. Petro Leono 25 m. mirties sukaktį. Šio žmogaus darbais ir nueitas kelias buvo apibūdintas adv. R. Skipičio ir prof. M. Mackevičiaus. Buvo renkama ir nauja skyriaus valdyba, kurion pateko: J. Kasakaitis (pirm.), B. Masiulis, N. Čepukauskienė, P. Jokubka, O. Kavaliūnienė.

* "Rūtos" draugija, Ziono liet. parapijos moterų vietas, kuris neseniai atšventė 10 m. gyvavimo sukaktį, buvo suruošusi gražų vakarą L. Vyčių salėje. Parengimo metu dainavo "Bangos" choras, vadovaujamas muz. J. Bertulio.

* Ziono liet. parapijoje gegužės 12 d. buvo paminėta Motinos diena. Motiną gražiais žodžiais prisiminė pamoksle kun. J. Pauperas. Po pietų par. salėje buvo pravesta specialii minėjimo programa su menine dalimi. Minėjimo programai vadovavo Ingrida Orentaitė.

* Prof. dr. Povilo Jakubėno 10 m. mirties sukaktis buvo paminėta gegužės 26 d. gedulingomis pamaldomis lietuvių evangelikų reformatų bažnyčioje ir akademija su menine dalimi bei vakariene. Minėjimą surengė Lietuvių Evangelikų Reformatų Bažnyčios Kolegija tremtyje.

* Pabaltijo Organizacijų komitetas, kuriam pirmininkauja latvis dr. V. Landman, rengia bendrą trijų tautų birželinį deportacijų minėjimą. Jis įvyks birželio 16 d. 2.30 val. Chicago Savings and Loan Assn. patalpose.

* Buvęs chicagietis, turėjęs restoraną Bridgeporto kolonijoje, Leonas Gylis, praėjusią savaitę mirė Seattle, Wash. Ten jis jau prieš kurį laiką buvo išvykęs ir įsigijęs didelę valgyklą. Mirė vėžio liga.

* Liet. Studentų Sąjungos Chicagos skyrius gegužės 24 d. L. Vyčių salėje buvo surengęs paskutinįjį šių mokslo metų susirinkimą.

* Irena Mošcenikaitė išrinkta Miss Lithuania atstovauti lietuvius 1963 m. Chicagos Tarptautinėje Prekybos parodoje, kuri prasidės birželio 19 d. Ji yra gimusi 1942 m. Šiauliuose. Į Ameriką atvyko 1952 m. Praėjusių metų Miss Lithuania buvo Dalia Šulaitytė.

* Euphrosine Mikužiūtė, ilgametė Chicagos gyventoja, dabar tarnaujanti New Yorke, gegužės 23 - 25 d. d. dalyvavo U. S. Trademark Assn. suvažiavime French Lick, Ind. Po suvažiavimo savaitę laiko ji praleido Chicagoje.



Bronius Kviklys (kairėje) su Lietuvių Enciklopedijos leidėju Juozu Kapočium. Enciklopedijos Leidykla leidžia jo parengtą knygą "Mūsų Lietuva", kuri netrukus pasirodys spaudos rinkoje. Nuotrauka daryta Kultūros Kongreso metu Chicagoje. S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Ženklių ir dailės paroda Chicagoje

Gegužės 25 d. Chicagos Jaunimo Centro patalpose buvo atidarytos 2 parodos: pašto ženklų ir dail. Jadvygos Paukštienės kūrybos.

Pašto ženklų paroda, surengta Filatelistų Draugijos "Lietuva", buvo skirta transatlantiniam lakūnams - Dariui ir Girėnui pagerbti, minint jų 30 metų žuvimo sukaktį. Ši paroda susilaukė



Pašto ženklai, vaizduoją Darių ir Girėną bei jų skridimą.

DAILININKĖS J. PAUKŠTIENĖS KŪRYBA

Jadvyga Dabkevičiūtė - Paukštienė, lietuvių dailės pasaulyje senokai pažįstama, su geru glėbiu naujų darbų lietuviškai visuomenei vėl prisistatė gegužės 25 d. atidarytoje savo darbų parodoje.

Net 67 jos darbai puošė Jaunimo Centro žemutinio aukšto patalpas (prie Čiurlionio Galerijos), kada apie 150 žmonių susirinko oficialioms atidarymo iškilnėms. Tai daugumoje aliejaus tapyba, o po 3 kūrinius duota tempera ir akvarele. Lankytojai į akis krito spalvų gausumas, na ir įvairių meno krypčių pamėgimas. Čia šalia grynai realistinio darbo kabojo ir tik modernistų pasaulyje užtinkami kūriniai. Ta prasme paroda nebuvo vienpusiška, bet įvairi bei gyva.

Oficialioje dalyje nebuvo apsieita be gausybės kalbų ir sveikinimų. Kiek ilgiau kalbėjo O. Krikščiūnienė, kuri plačiai pažvelgė į savo buvusią mokinę - kaip asmenybę ir kaip kūrėją. Kalbėtoja išskėlė sunkią dailininkės dalia, kuomet ji turi pelnyti duoną kasdieniniame darbe, rūpintis šeima, o tik atliekamą laiką skirti kūrybai.

Kun. J. Borevičius, S. J., palinkėjo dailininkei, sakydamas: "Linkime dangaus palaimos, kad sunkiose valandose kūrėjai nepritrūktų energijos atskleisti lietuvių tautos dvasios dydį ir grožį. B. Babrauskas pažymėjo: "Netenka abejoti, jog Paukštienė yra mūsų dailininkų priekyje. Ji gali varžytis ir su vyrais dailininkais."

Birutė Bružaitė, 8 m. amžiaus mergytė, jautriai pasveikino dailininkę su puokšte Alvido vardu, atsidėkojant už J. Paukštienės dė-



Balta lėlija

Dail. J. Paukštienė

(Iš parodos Chicagos Jaunimo Centre)

mesį šiai vaikų auklėjimo organizacijai.

Be to, sveikino dr. P. Daužvardis, J. Jasaitis, P. Babickienė ir kt. Programai vadovavo sol. Sofija Adomaitienė.

Paroda tęsis iki birželio 1 d. Jos rengimo komitetas:

J. Daužvardienė, O. Krikščiūnienė, kun. J. Kubilius, S. J., S. Adomaitienė, B. Dikškinienė, B. Markunienė, L. Stasiūnienė, E. Juknevičienė, O. Šimkuvienė, E. Petrauskaitė, K. Morkus, E. Marčiulionienė, A. Rimienė, P. Kaupas, A. Marčiulionis.

EDVARDAS ŠULAITIS

Vienybės redakcijos ir administracijos atstovas
Chicagoje ir jos apylinkėse
1320 S. 48th Court, Cicero 50, Ill. Tel. OL 6-1357

didelio dėmesio ne tik lietuvių, bet ir kitų tautų filatelistų tarpe. Net 25 asmenys iš įvairių Amerikos vietovių pasirodė su savo ženklais.

Iš tolimesnių vietų čia dalydavo K. Motūzas (Richmond Hill, N. Y.), Walter E. Norton - Norkus (Philadelphia, Pa.), Joseph Mulevich (Richmond Hill, N. Y.), Algirdas Ruzgas (Woodhaven, N. Y.) ir kt. Kai kurie iš jų asmeniškai šioje parodoje dalyvavo.

Parodos eksponatai buvo suskirstyti į 4 grupes: Lietuvos, JAV, tematinis ir užsienio. Šiose grupėse buvo

duotos premijos, kurių laimėtojams mūsų prekybininkai ar grupės buvo paskyrusios dovanas.

Pačią aukščiausią premiją, vadinamą "Grand Award" už patį geriausią rinkinį iš visų grupių gavo Walter E. Norton, išstatęs retų lietuviškų pašto ženklų. Jis laimėjo Stepono Dariaus brolio - St. Jučiaus paskirtą dovaną.

Už Lietuvos pašto ženklus I premija (dovana skirta Lietuvių Paštinių Sąjungos) atiteko Liudui Kairiui, II - Juozui Žygiui, III Joseph Mulevich.

Už JAV pašto ženklus I premiją (dovana skirta Amerikos Lietuvių Tarybos) gavo Ignas Sakalas. Šioje

Nukelta į 10 psl.

LAIŠKAI LIETUVIAMS

Tėvai Jėzuitai Chicagoje leidžia gražų religinės ir tautinės kultūros žurnalą, pavadintą Laiškai Lietuviams. Šis žurnalas savuturiniu bei išvirsine išvaizda yra vienas geriausiųjų leidinių Š. Amerikoje.

Naujai pasirodžiusiame gegužės mėnesio numeryje galime rasti puikių straipsnių ir gražių iliustracijų. Su rašiniiais čia pasirodo: Alfonsas Grauslys, kun. B. Kirštanavičius, S. J., sesuo Marija Jurgšta, Emilija Pakalniškienė, Edvardas Šulaitis, B. Mažeikienė, Vanda Frankienė, Dalė Koklytė. Numeris yra iliustruotas dail. J. Pautieniaus ir dail. V. Petravičiaus kūriniais, apie kuriuos apžvalgėlę duoda žurnalo redaktorius kun. Juozas Vaišnys, S. J. Du iliustracijų puslapiai yra kreidinio popieriaus. Žurnalas papuoštas prasmingomis dail. Algirdo Kurausko vinjetėmis.

Laiškų Lietuviams redakcijos ir administracijos adresas: 2345 W. 56th St., Chicago 36, Ill.

GINTARAS Lietuvos auksas



Kainos nuo \$25.00

Ivairiausios gintarinės dovanos vyrams ir moterims prieinamiausiomis kainomis

AMBER GUILD LTD.
80-19 31st Avenue
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Tel. HA 9-5855

Pasiekiami: auto iki 31 Ave. Northern Blvd. IND subway iki Roosevelt Ave. IRT iki 74 St. Port Bus iki 31 Avenue.

VIENYBĖ

The oldest Lithuanian newspaper in the world established by Juozas Paukštys in 1886, is published weekly by Valerie Tysliava and Juozas N. Tysliava at 192 Highland Boulevard, Brooklyn 7, N. Y. Tel.: APplegate 7-7257. Executive Editor: Valerie Tysliava, Editor: Salomeja Narkeliūnaitė; Senior Editor: Vytautas Širvydas. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office of Brooklyn, N. Y. Subscription rate: \$7.00 for one year. Three weeks' notice is required to change a subscriber's address. Advertising rates on application. All rights are reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts submitted are subject to editing by the Editor.



MES

Atkelta iš 1 psl.

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Įdomu, kad Europos kairėjimas vyksta ekonominės gerovės sąlygose. Gerai gyvenę piliečiai bene tikisi dar geriau gyventi? Be to, Norvegiją socialistai jau tvarko 28 metus, Švediją — ir abu kraštai toli gražu nuo rusiškojo komunizmo. Europos kairėjimas, suprantama, atsilies Pabaltijo reikalams ir Rytų Europai, nebent jos laisvėjimui padėtų Maskvos pasijutimas "saugese" ir vidinis "švelnėjimas."

Amerikiečio žurnalisto pigios laidos knygele Maskvos diktatūra siekia išnaudoti amerikiečių žydų nacionalizmą, "nacių kriminalistų" dažų aptepdama eilę Amerikoje nuo bolševikų teroro pabėgusių lietuvių, latvių ir kitų tautų žmonių. Reikalauja išduoti Sovietų teismui. Atsiliepiamo principą čia nustatė Vienybės redaktorius A. Milukas prezidento Groverio Clevelando laikais (1893 m.): kadangi carų teismai (kaip dabar sovietų) ne teisingumo ieško, bet keršto politiniams priešams, tai Amerika neprivalo daryti jokių išdavimų! Garbė lietuviams chicagiškiams, įspūdingai ir vykusiai suniekinusiems "didelį" raudonųjų mitingą Maskvos keršto norui patenkinti! Aiktelėjo ir S. Laurinaitis Vilniaus Tiesoje: girdi, tai, kad nebaudžiami Amerikoje gyvena "budeliai," gėda paženkliną JAV. Atsakome: šimtą kartų didesnė gėda Sovietijai, kuri dar iki šių dienų nepatrakė kriminalėn atsakomybėn tų, kurie "asmens kulto" metu išžudė ir ištrėmė tūkstančius visai nekaltų lietuvių.

Įvykis dar sykį įrodė studentės Vandos Gegevičiūtės paskaitoje "Lietuvių charakteris" teigimą, kad lietuvis "gabus, bet lėto mąstymo." Kuomet žydai Izraelyje pagarbą kelia vilnietei Onai Šimaitei, išgelbėjusiai nuo nacių šimtą žydų vaikų, mes, su visais veiksniais, šimto narių profesorių draugija ir anglų kalba žurnalu Lituanus dar neturime tinkamo veikalo anglų kalba pakišti raudonajai propagandai panosėn ir nušviesti tikrąsias tikrų lietuvių nuotaikas naciams ir jų pakalikams žydus Lietuvoje naikinant!

Vargu, ar šiame šimtmetyje tokio veikalo sulauksime, nes daugumą mūsų rašiliųjų publicistų, jei ne railiuoja, tai atsidėję moko Washingtoną, kaip užsienio politiką varyti, savo valstybinius interesus ginant. Vytautas valdė rusus, Jogaila lenkus, kodėl mums nepavaldyti Amerikos?

JAV Kongresui įvairūs kongresmanai įteikė apie 30 rezoliucijų Lietuvos ir Pabaltijo laisvės reikalui. Naujienos rašo: Panašių rezoliucijų buvo įteikta ir pereitam Kongreso posėdžiui. Jos per dvi sesijas išgulėjo komiteto pirmininko spintose ir niekas jų nesvarstė. Ne kitaip bus ir su naujomis rezoliucijomis. Dalyką svarstė ir veiksmų konferencija, kurią Draugas pavadino "darbinga ir svarbia," nes dalyvavo ALTO, VLIKO ir Lietuvos Laisvės Komiteto viršūnės. Naujienos toliau pasakoja: Rezoliucijų reikalas buvo diskutuojamas. Iš ALTO pusės nurodyta, kad jas remti reikėtų pasirodyti nieko neišmanančiais apie Amerikos vyriausybės sudėtį ir veiklos būdus. Sidlymas rezoliucijas remti buvo atmestas.

Girnakalis

IŠ KAIRĖS IR IŠ DESINĖS

BAISUSIS BIRŽELIS - LIETUVIŠKOS VĒLINĖS

Jei Lietuvos valstybės okupacijas kaip nors galėtume priskaičiuoti prie II Pas, karo veiksmų, jei daugelio mūsų veikėjų areštus ir nužudymus dar kaip nors prijungtume prie politinių kovų, tai vis tiek 1941 birželio 14-20 dienomis bolševikų vykdytos deportacijos nėra jokie reiškiniai nei karo, nei politinių kovų.

Tai buvo masinio žmonių naikino akatas. Vėliau nacių okupacijos siaubas palietė ypač žydus, juos siekė sunaikinti ligi paskutinio žmogaus. Bet ir nacių laikais, kad nebuvo naikinami vien žydai, liudija Lentupis, Pirčiupis, Paneriai, IX fortas, Stutthofas ir daug kitų vietovardžių, papildžiusių sąrašą tokių vietovių, kaip Rainiai, Pravieniškiai, Červenė, Lankeliškiai ir t.t.

Laikas ėjo, pasibaigė ir II Pas, karas, o nekalta nužudytų Lietuvos žmonių kapai, žinomi ir nežinomi, dar vis auga ir niūriai liūdi nuo Kamčatkos ligi Reino.

Baisusis Birželis yra mūsų Vėlinės.

Lietuviškų Vėlinių proga neužtenka už mirusius sukalbėti Requiem. Ir neužtenka labiausiai dėl to, kad tautos didžiojo naikino procesas tebevyksta. Gyvenamasis laikas mums dėda savo pareigų. Kad ir kaip besidangstydami, nuo pareigų neišsigelbės ir ateities prakeikimo neišvengs nei vadinami kairieji nei reakcininkai. Didžiajame mūsų kaplyne visi turime pasijusti esą niekas kitas, tik lietuviai.

Visokiai gyvybei gamta suteikė norą išsilaikyti, instinktą gyventi. Tautos taip pat turi instinktą gyventi. Kuo didesnį pavojų, tuo didesnis ryžtas.

Ir lietuviškų Vėlinių proga šioje vietoje susimąstykite. Mes esame irgi tautos dalelė. Daug kas mūsų šį tą vienoje ar kitoje srityje veikia ir panašiai. Ir ką mes iš tikro padarome lietuviybės išsilaikymui savo šeimoje, savo aplinkoje?

Kiek kieno atsakymas čia teigiamas ir patikimas, tiek tikėtina ir tautinių Vėlinių sentimentais.

KIAURŲ LAIVŲ SONATA

Kalifornijos Lietuvių Dienos kultūrinio bendradarbiavimo su Lietuva reikalui skyrė nežinia kieno parašytą vedamąjį. Straipsnis užima 48 eilutes ir jame telpa penkios į kabutes paimitos citatos ir dešimt šiaip terminų.

Kam tiek tų kabučių? Ką reiškia žodis žurnalistas, nežinia kodėl patekęs į kabutes? Galimas daiktas, tai yra autoriaus pavargimo ir išsivėmimo reiškinys. Lietuvių Dienos aiškiai smerkia ryšius su Lietuva ir vedamąjį baigia klausimu:

— Sallamone, karaliau Sallamone, ką tu pasakytum dabar apie mūsų "žurnalistus," sėdantčius į klaurą "kultūrinio bendradarbiavimo" laivą? —

Mes labai vertiname kiekvieną kultūrinį ryšį su tėvyne aprašyk. Niekad nei įgalvą neatėjo kelti iš amžiuose nuskenkusio kapo karalių Sallamoną ir jį teirautis apie ryšius su Lietuva.

Bendradarbiavimo laivas iš tiesų klauras, Jūra audringa. Plaukti pavojinga.

Tačiau ir reakcininkų laivas nėra iš naujųjų; tai II Pas, karo liekana, pasenęs ir klauras. Kai kurios šio laivo dalys jau švenčia 50 metų veiklos jubiliejų, pražilę ne tik barzdos, bet ir dūšios.

Bet reakcininkams nuskęsti nėra jokio pavojaus, nes jų klauras ir pasenęs laivas jau seniai išvilktas į krantą. Tuo laivu niekas ir plaukti nesirengia. Už tai ir irklų neturi, tik botagais pliaukšina. Pavojaus nėra jokio. Lietuvių Dienų vedamasis irgi lyg koks botago pliaukštelėjimas.

Vieni laivai rimtai plaukia ramiu paviršium. Kiti laivai yra baisių audrų mėtomai, lyg koki likimo žaislas. Yra ir jūros dugne nurimusių laivų. M. K. Čiurlionis laivų sonatas piešė. Nejaugi sonatas dar ir rašysime?

PIKIETAS NE Į TEMĄ

Gegužės 19 d. Chicagoje buvo toks lyg antinacinis, lyg probolševikinis mitingas, lyg lietuvių surengtas. Antibolševikai jį pikietavo.

Pikietuoti gal ir pravertė, tik reikėjo geriau pasiruošti. Mitingininkai kalbėjo apie nacių galvažudystes ir ieškojo kaltininkų. Gi pikietininkai pasirodė su momentui nepritaikytais šūkais apie tai, kad Lietuva yra bolševikų pavergta, kad iš Lietuvos reikia bolševikus išvaryti ir t.t.

Kad bolševikai nemažesni galvažudžiai už nacius, apie tai pikiete tebuvo neišryškintų užuominų. Dabar taip atrodo, kad pikietininkai gynė neapginamą ir pasaulio seniai pasmerktą naciškų galvažudžių bylą.

Pikietininkų vadovas Prapuolenis buvo tiek nepasiruošęs, kad amerikiečių spaudos atstovams net nesugebėjo trumpai ir ryškiai išdėstyti mitingo ir pikieto tikslų.

Buvo daug gerų visuomenės norų ir pasiryžimo, bet pikietas išėjo atbulas. Pikietininkai nusipelnė tiek, kad jų dėka nereikšmingas mitingas pateko ir į televiziją ir į amerikiečių didžiąją spaudą. Vilnis ir Laisvė pikietu lyg ir patenkinti, belieka, kad dar padėkotų.

Prapuoleniui ir jo luomui delikatus klausimas: gal jau laikas būtų liautis vaidu vaidinusi?



Levas Prapuolenis vienos savo kalbos metu... Jei kada nors jo kalbos ir yra turėjusios šiek tiek tokios prasmės, tai dabar jos virto demagogija. Ir tai jis daro Amerikoje, to krašto laisvės teišėmis ir jame gyvenančių lietuvių tėvynės melišės jausmais pridengdamas tą savo praktiką.

Ir tada boikotavo filmus...

Kalbant apie filmų boikotą... būdingos yra pastabos, kurlas anąkart teko išgirsti iš K. Motūzo, žinomo Amerikos lietuvių filmininko, kuris yra lankęsis Nepriklausomoje Lietuvoje, tenai gaminęs filmus ir pasakui juos demonstravęs Amerikoje. Taigi, anot jo, nieko nuostabaus, jei ir dabar tokių esama, kurie boikotuoja filmus iš Lietuvos.

Tas pat, pasirodo, buvo ir praeityje, kai Motūza važinėjęs po Amerikos lietuvių kolonijas su filmais iš Nepriklausomos Lietuvos.

Tada jo filmus boikotavo, nes tam tikros grupės protestavo prieš "smetoninę" Lietuvą, ir, anot Motūzo, ne viena klebonija jam ir jofil-

mams buvo "užtrenkusi" duris.

Kaip seniau, taip ir dabar, pasirodo, boikotus prieš Lietuvos filmus skatina tie patys laikraščiai.

Taigi, kokia ta mūsų Lietuva bebūtų, ji priešų Amerikoje vistiek turi...

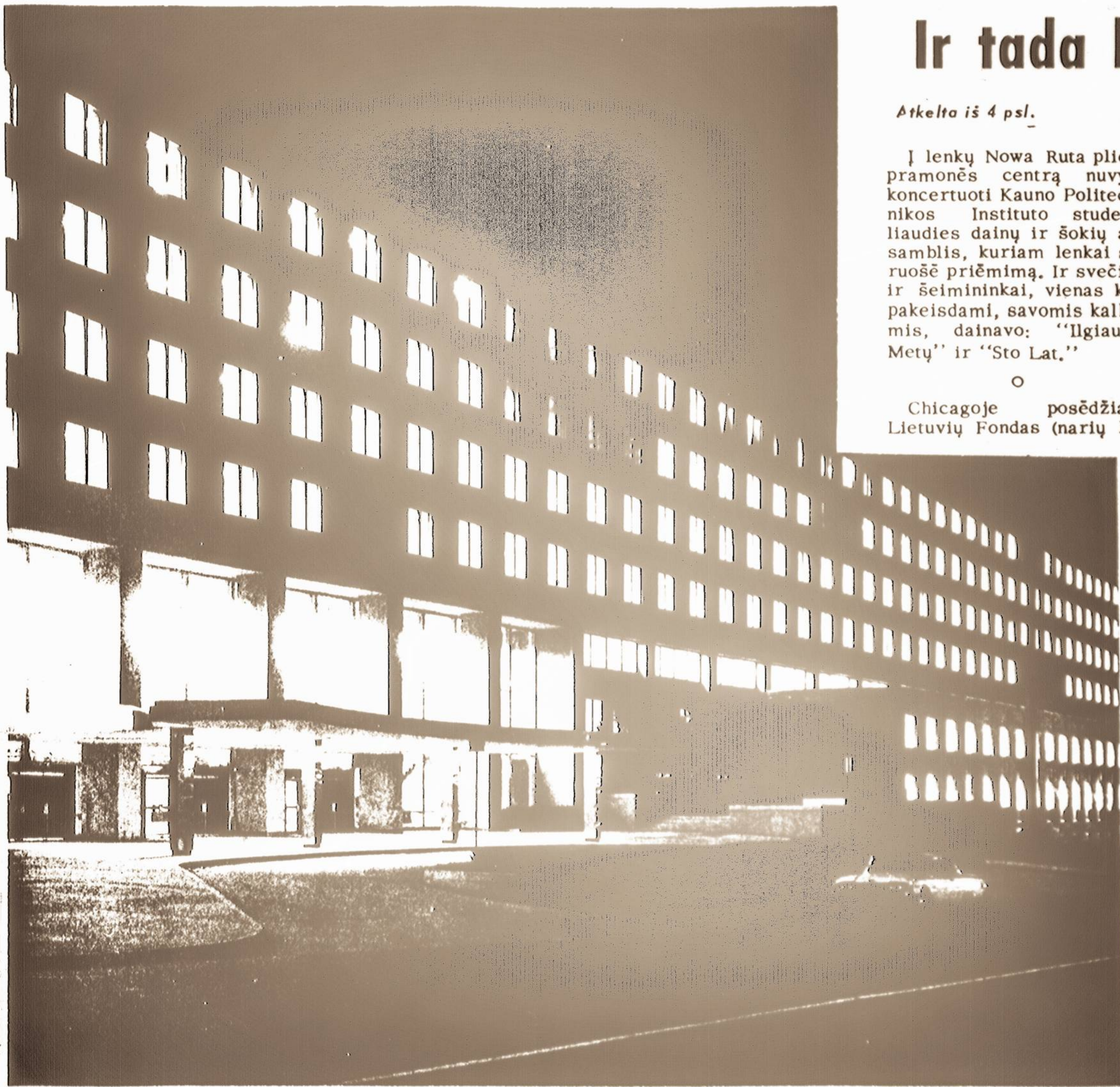
Komentatorius Lippmann pastebi: Turime baisiai daug norinčiųjų visų laimėto karo vaisių, bet nenorinčių pakelti kančias ir vargą jį kariaujant. Dėlto ir iškyla tiek daug nesuspriptomų.

Aidai sako, kad šiuo metu Lietuvoje yra 580 bažnyčių (1940 m. buvo 721). Vilniuje iš 37 atdaros 8, tas pats ir Kaune: iš 29 atdaros 8. Šv. Kazimiero kūnas 1953

m. buvęs išimtas iš katedros Vilniuje ir nukeltas į šv. Petro ir Povilo bažnyčią Antakalnyje. Iki 1949 Sibirian buvo ištremita 180 kunigų, 1953 m. grįžo 130. Iš 275,000 ištremitų lietuvių grįžo 35,000.

Norėdama II-ąjį Aleksandro dryno tomą publikai pristatyti, Bendruomenė Chicagoje pakvietė iš Toronto Varpo chorą (62 žmones) koncertuoti. Nors tą dieną Chicagoje vyko kiti 7 parengimai, koncertan atėjo 850. Šį kartą nevengtą Lietuvos kompozitorių dainuota V. Klovos Aržuolas ir Ūdris daina (su solistu Verikailčiu).

Tęsiama 5 psl.



Valstybės Departamento rūmai Washington, kur žiburiai žiba per dienas ir naktis...

Ir tada boikotavo...

Atkelta iš 4 psl.

Į lenkų Nowa Ruta plieno pramonės centrą nuvyko koncertuoti Kauno Politechnikos Instituto studentų liaudies dainų ir šokių ansamblis, kuriam lenkai suruošė priėmimą. Ir svečiai, ir šeimininkai, vienas kitą pakeisdami, savomis kalbomis, dainavo: "Ilgiausių Metų" ir "Sto Lat."

Chicagoje posėdžiavo Lietuvos Fondas (narių 160

su 525 balsais, po 1 nuo \$100 aukų). Spaudai nepranešta, ką planuoja veikti. Pinigų turi \$71,00, bet veiklai tegali vartoti sumos nuošimčius.

Pastebėjome, kad Liet. Enciklopedija "amerikiečių "skunk" vadina "skunksu". Kodėl ne įsigyvenusia (net pas kortuotojus) "skunke"?

Pulitzerio premiją (\$500) už istorinį "The Guns of August" gavo autorė Barbara W. Tuchman. Mūsų spaudoje veikalą (kiek tai liečia Tannenbergo mūšį 1914 m. Rytų Prūsijoje) plačiau teatpasakojo žurnalas Karys.

Pagrindinė tema Am. Liet. Tautinės Sąjungos seime St. Louis, Mo. būstanti. Diskusijos dėl bendradarbiavimo su kraštu (dėstys prof. J. Balys ir dr. V. Paprockas). Našiau ir tiksliau, rodos, būtų (esamos sąlygose) svarstyti: Kokiais būdais išievis lietuvis galėtų susisiekti, žmogus su žmogumi pagrindu, su tautos kamieno nariais, lietuviais Lietuvoje? Gal tas iš tikrųjų ir bus svarstoma?

Prof. A. Tarulis ruošia Katalikų U-tui Washingtone anglų kalba "American-Baltic Relations, 1918-1922: the Struggle Over Recognition." Tinkamu akademiškumu parengta, čia įdomi Amerikos lietuviui tema, nes ir jis joje suvaidino nemažą rolę. Knyga turėsianti 350 psl. Prof. Tarulis jau yra parašęs Notre Dame u-to 1959 m. išleistą "Soviet Policy Toward the Baltic States, 1918-1940," kurios mūsų spaudoje dar niekas plačiau neparencenzavo.

Vilniečiai lietuviai galiausiai gavo progos pasiklausyti įžymios amerikiečių meno pajėgos: pianistas Malcom Frager davė koncertą, kuris, tikime, paliko įspūdžio. Nereikėjo lietuviams vykti į Maskvą ar Leningradą, kaip turėjo, kai norėjo išgirsti anglų Britain.

Bendruomenės Valdyba po posėdžio skelbia, kad nuo 1955 m. išleidusi 7 liuanistikos veikalus. Jų tarpe 2 vadovėlių mokykloms, 1 Jakubėno muzikos rinkinį jaunimui ("išparduota vos keliolika egz."), 2 tomų V. Biržiškos Aleksandryno ("I tomas ramiai sau suaudžia sandėlyje"), leidžia trimėnesinį žurnalą Gimtoji Kalba ir moka kas mėnuo po \$100 nuomos Lietuvos Archyvu. Planuojama Zdaniaus, Jakubėno ir Šimkaus "Rinktinė liaudies dainų fortepijonui."

Visur stinga pinigų. Kliudo nestojimas Bendruomenės nariais, Bendruomenės viršūnių politinis mestis į politinę veiklą ir suorganizavimas Lietuvos Fondo tais pačiais liuanistikos leidimo tikslais.

Iš Vilniaus Tiesos patiriami, kad Marijampolėje esama 102 naujos gatvės ir planuojama gauti dar 5 hektarus miestui plėsti. Apie 1200 šeimų statosi nuosavus namelius, gavę apie 20,000 rb. paskolų. Neseniai 24 šeimos sudarė kooperatyvą statyti apartamentą (Amerikoje tas seniai daroma). Statytojai sudėjo 40% savo pinigų 60% gaus iš banko.

STEBĖTOJAS

Mano apsilankymas Lietuvoje

Atkelta iš 1 psl.

Mano įspūdžiai nepakitėjo. Tik ilgesys padidėjo, nes šiuo metu, kai tiek daug lietuvių šią vasarą ruošiasi vykti Lietuvon, man atrodo, ir aš mieliai ten skrisčiau, kad aplankyčiau vyro kapą, pamatyčiau Palangą, Valakampį, Nidą, Klaipėdą ir kitas vietas, kurių savo trumpos viešnagės metu per praėitų metų Kalėdas nespėjau pamatyti.

Su realybe susidūrus...

Norėdama įvykdyti savo vyro testamentą palaidoti jo palaikus gimtoje žemėje, pradėjau tuo reikalu rūpintis maždaug prieš metus laiko, kai sūnus buvo besirengęs apieiti namus, išeidamas atlikti savo karinės prievolės JAV Armijoje.

Iki to laiko abudu lyg lūkuriauvome, lyg tai laukėmė stebuklo, nes nepajėgėm susigyventi su mintimi, kad Jo jau nebėra...

Tomis praėitų metų gegužės dienomis, kartais atrodė, kad niekas nebuvo pasikeitę.

Sodas žaliuoja. Namuose spintoje tebekabo Jo drabužiai, stalčiuose Jo asmeniškai daiktai, prie lovos, ant stalelio vaistai, užrašų knygelės, rankraščiai... Rodos, viskas, kaip ir seniau, kai Jis išvykdavo ilgesnei kelionei Vienybės reikalais.

Nakties tylumoje kartais net girdėjome Jo žingsnius pereinant namo...

Su realybe susidūriau, kai atsiskyrčiau su sūnumi ir likau viena.

Taip neseniai, rodos, buvome šeima — visi trys dirbome, barėmės, džiaugėmės, o dabar?

Namuose tuštuma, o ant lentynos tik Jo palaikai...

Taip pradėjau ruošti kelionę

Vieną saulėtą vasaros rytą viską į šalį metusi, net ir rūpesčius dėl laikraščio, sumaniau nuvažiuoti į Washingtoną ir Valstybės Departamente pasiteirauti, nuo ko pradėti, kad galėčiau nuvykti Lietuvon.

Mane priėmė atsakingas vieno V. D. skyriaus pareigūnas.

Pasikalbėję apie lietuviškus reikalus bendrai, papasakojusi savo asmeniškų rūpesčių bei problemas, pagaliau konkrečiai paklausiau:

— Ar galima tikėtis kokių pakitėjimų Lietuvoje, pavyzdžiui, kad ir mano likusio gyvenimo laikotarpyje?

— Vargiai, — tas pareigūnas atsakė. — Kaip dabar atrodo, Lietuvos okupacija bus ilga...

Vėl klausiu:

— Ar manote, kad būtų geriau, jei vykčiau dabar. Ar patartumėte dar laukti?

— Jūsų nusiramimui — patarčiau vykti dabar.

Netrukus iš to Valstybės Dept. pareigūno gavau laišką, kuriame jis tarp kitko rašė:

"Following our discussion, I made inquiries concerning possible documentary requirements to arrange for the burial of your late husband's remains in Vilnius and have received the following information from the Bureau of Foreign Commerce, Department of Commerce.

"No documents are required by the United States for the shipment or transfer of cremated remains abroad. The following documents will be needed to arrange for the interment of the cremated remains in Vilnius: copy of death certificate; copy of removal certificate (to be obtained from your local authorities); and copy of cremation certificate. I would also advise that you have Russian and Lithuanian language translations of these documents prepared before your departure. Burial places are under the control of the local authorities in Vilnius. If you have preferences in this regard, you may want to correspond with friends in Lithuania regarding the possibilities of obtaining permission to use this burial space.

"Thank you for coming by to discuss problems of mutual interest concerned with your forthcoming trip to Lithuania. Please do not hesitate to let me know if you have any further questions in which I can be of assistance."

Gavusi šį laišką, netrukus parašiau Lietuvos Rašytojų Sąjungos pirmininkui poetui Eduardui Mieželaičiui, teiraudamasi dėl laidojimo Rasų kapinėse ir, sulaukusi jo teigiamą atsakymą, pradėjau ruošti kelionę į Lietuvą.

(BUS DAUGIAU)

PLATI INFORMACIJA APIE PABALTIJO KRAŠTUS

Fed. Vokietijoje, Hannoverio mieste veiklūs žem. Saksonijos centras politiniam švietimui šių metų 2-me leidinyje "Informationen" paskelbė 10 psl. išsamią informaciją apie Pabaltijo valstybių padėtį po antrojo didž. karo. Atpasakotas Pabaltijo kraštų klasingas pagrobimas, sovietizacija, patiekta plačios žinios apie gyventojų ir kt. statistiką, trijų kraštų nuostolius gyventojais, toliau randame informaciją apie pačius kraštus, jų ūkį, pramonę, bažnyčią ir leidinys baigiamas žodžiais: "Tai tautos, kurios per du dešimtmečius tarp dviejų pasaulinių karų tiek ūkio, tiek kultūros plėtros srityse sukūrė žydingas demokratines valstybes, tai tautos, kurios ne dėl jų valios turėjo atsiskirti stiprių ryšių su Vakaraus." Leidinį redagavo didelis Pabaltijo tautų bičiulis, Erik Thomson, gyv. Lūneburg mieste.

* Vilniaus radijas informavo, kad pirtys Lietuvos kolchozams per brangiai atseinančios. Esą, tipiniai projektai nuolat kritikuojami, nes sunku surasti pirtčių statybai reikalingas medžiagas, įrengimus. Statybos nuolat atidėliojamos ir iš 41 gamybinės valdybos pirtčių statyba tevykdoma 12-je valdybų. Patiekiami ir skaičiai: 10 vietų pirtis atseina 10,000 rb., o 15 vietų pirtis — net 43,000 rb. Dabar siūloma pirtčių statybai paruošti naujus, pigesnius projektus.

Vilniaus aidas New Yorko Bohemoje

SVEČIUOSE PAS DAILININĘ NATALIJĄ JASIUKYNAITĘ

Nuo sienos į mane pažvelgė pažįstamas vaizdas. Taip pažįstamas, kad kaip ugnis susvilino.

Stovėjau ties rūmais, pro kurių duris maždaug prieš dvidešimt metų išėjau į gyvenimą. Tai buvo mano senoji Vilniaus Vytauto Didžiojo Gimnazija. Ji dabar žiūrėjo į mane nuo sienos tarp daugelio paveikslų dailininkės Natalijos Jasiukynaitės bute.

Tai pastele nubrėžti tu rūmų ir aplinkos kontūrai. Dailininkė rengiasi ta tema tapyti aliejinį paveikslą, bet man ir to užtenka, nes aš turiu pakankamai medžiagos užpildyti ne tik kontūrų sienas, bet ir jų vidų gyvais atsiminimais iš savo gimnazijos laiku.

— Žinai, čia dešinėje nuo gimnazijos, buvo nuolatinio Vilniaus krašto lietuvių laikraščio redakcija su administracija ir vilniečio veikėjo Konstantino Stašio butas, — aiškinu dailininkei, ir tęsiu: o šalia supleišęs ir dar nespėtas pataisyti šaligatvio asfaltas nuo to laiko, kai čia prieš karą su lėktuvu nukrito ir užsimušė du lenkų lakūnai, kuriems atminti tenai stovi paminklas.

Ir man tapo jauku šitame dailininkės kambaryje tarp jos paveikslų, kurie žvelgė į mane nuo sienų ir iš kampečių.

Buvo šiltoka pavakarė. Ji pravėrė savo balkono duris, norėdama įleisti vėsesnio oro. Už lango aidėjo New Yorko Bohemos žingsniai.

Dailininkė gyvena šiame intelektualų rajone ir už dešėtko gatvių turi savo studiją. Tenai, o kartais ir čia savo bute, ji nupiešė tuos visus paveikslus, čia matomus ir jau nematomus, tuos, kurie pasiekė pirkėjų, mainais suteikę savo kūrijai dvasinio pasitenkinimo ir materialinių išteklių gyventi ir dirbti.

Dailininkė pasakoja, kad ji dabar rengiasi savo individualinei parodai, kuri įvyks rudenį. Tai jau būtų septinta iš eilės jos tokio pobūdžio paroda. Pirmoji įvyko prieš keliolika metų Hotel Irving patalpose. Tada jos išstatyti apie 30 paveikslų, jai laimėjo palankių atsiliepimų iš amerikiečių ir iš lietuvių.

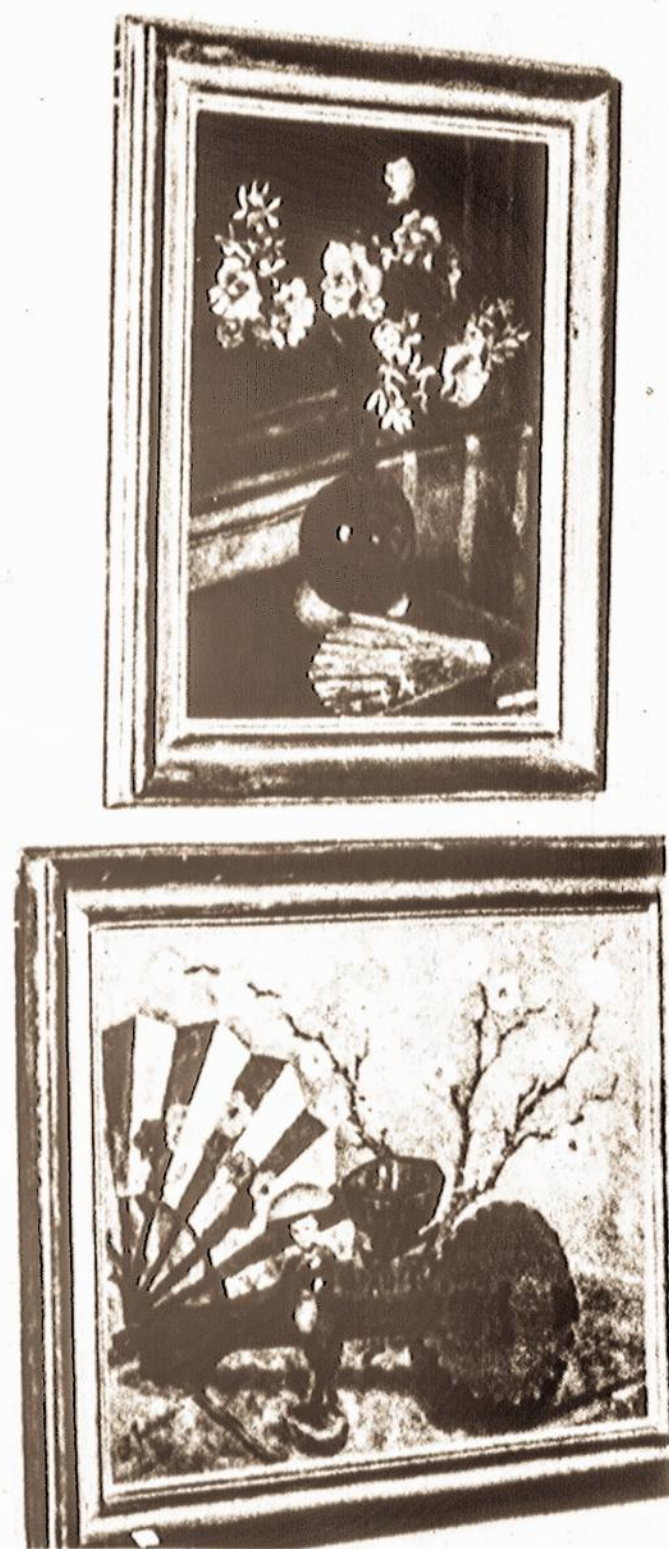
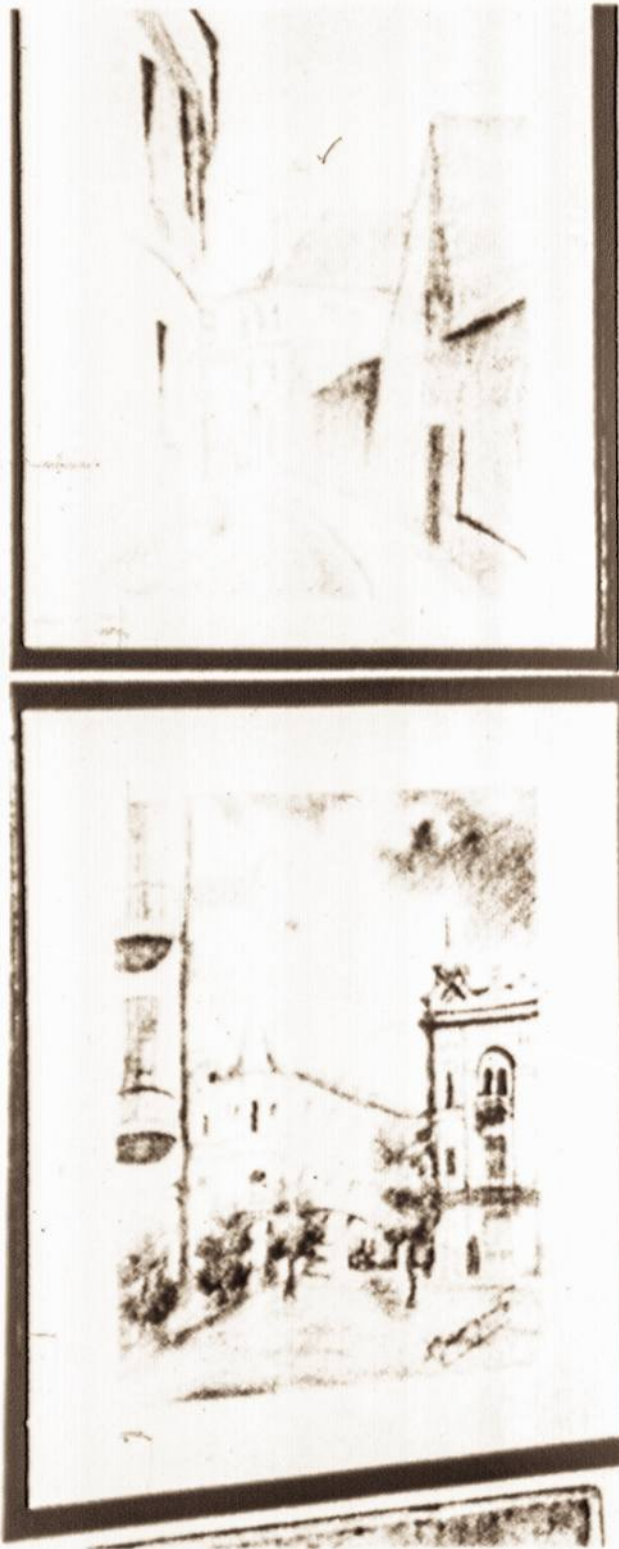
O kiek iš viso dailininkė yra dalyvavusi su savo paveikslais įvairiose kitose parodose su kitais menininkais? Ji net nesuskaitytų.

Ji dalyvauja ne tik su amerikiečiais. Yra dalyvavusi grupinėse parodose ir su lietuviams — su Sabaliausku, Tamašausku, Subačiumi ir kt.

„Kai ateini iš žiemos lauko, tasai Jasiukynaitės paveikslas labai jaukiai nutiekia“ — rašė sykį The New York Times, atsiliepdamas apie vieną jos paveikslų grupinę parodą, įvykusioje Hotel Victoria.

Ji yra dalyvavusi parodose su Arthur Schwieder dailininkų grupe geriausioje New Yorko galerijoje. Taip pat dalyvavo parodose ir šių klubų, kuriems ji priklauso: National Arts Club (vienas seniausių klubų), Professional Arts Club, Allied Arts Club, National Academy of Design ir kt. Ne vienoje ji yra gavusi ir atžymėjimus.

Dailininkė tarp savo paveikslų, nelyginant motina tarp vaikų, rūpestingai juos kilodama, rodo ir aiškina.



„... Dailininkė tarp savo paveikslų, nelyginant motina tarp vaikų...“ Natalija Jasiukynaitė savo bute New Yorke. Jos dešinėje paveikslai Vilniaus temomis: Pilies skersgatvis ir Vyt. Didžiojo Gimnazija. Ateityje ji ketina piešti visą Vilniaus seriją.

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Daug aiškinimo, tiesa, nė nereikia, nes jos paveikslai nėra abstraktaus meno. Viskas yra gana suprantama.

Matyt, dailininkė mėgsta vasarą — jos rinkinyje daug vasaros vaizdų iš Central Parko New Yorke. Taip pat nemažai gėlių ir portretų.

O, dailininkė ne tik mėgsta, bet ji myli gamtą. Ji pasakoja, kad kiekviena pasitaikiusia proga vykstanti į gamtą. O kaip maloniai prisimena jina paskutinį savo vizitą Lietuvoje 1937 m. (jina dar ir prieš tai ten buvo 1930 ir 1934 metais), kada kartu su savo broliu maudėsi ir piešė Lietuvos pajūryje!

Tas apsilankymas jai palikęs neužmirštamą įspūdį

lygiai, kaip ir paskui su tuo pačiu broliu atlikta kelionė po Vakarų Europos miestus ir muziejus, kur jina savo akimis galėjo pamatyti visus tuos meno kūrinius, apie kuriuos anksčiau buvo tik girdėjusi ir skačiusi.

Jos brolis Juozas taip pat dailininkas, tuo metu dėstė piešimą Marijampolės gimnazijoje. Jis ir šiuo metu tenai gyvena, mokytojauna ir piešia.

Ant staliuko pas dailininkę matau įvairių datų Lietuvoje leidžiamo Dailės žurnalo numerių, kuriuos jai brolis prisijūnčia. Sklaidome žurnalo lapus ir gėrimės dailininkų Vyt. Valiaus, G. Jokūbionio, Damkutės ir kitų kūrinių nuotraukomis.

Kad taip dabar galima

būtų kaip anuomet Lietuvos vaizdų pasisemti, — garsiai galvoja dailininkė.

Bet Lietuva toli, ir jos saulėti pajūrio krantai švyti ir vilioja kaip kokioje pasakoje, o čia už lango — New Yorko Bohema.

Neseniai pareidamos į jos butą, kalmynystėje stebėjome ant šaligatvio išdėstytus vieno dailininko paveikslus, laukiančius pirkėjo.

O kaip Natalijai sekasi su paveikslais, teiraujosi. Ji pasakoja, kad iš paveikslų ir pragyvenanti. Jos pirkėjai amerikiečiai. Jos paveikslų turi eilė stambų meno kolektorių. Ar lietuviui neperka? Perka, tik nedaug. Jos paveikslų turi Amerikos vyresniosios

kartos lietuviai. Ji prisimena Steponą ir Aliciją Karvelius, dr. Antaną Petrį ir kitus. Prisimena, kad ir Vienybėje esąs vienas jos paveikslų, kurį padovanojusi Juozui Tyslavai.

Amerikos lietuviams dailininkė yra pažįstama nuo to laiko, kai ji tik atvyko į šį kraštą. Jos dėdė Jonas Baratinskas, kuris ją atsiėmė į New Haveną, jau seniai po žeme. Taip pat ir dėdienė. Jiems ir kitiems ji daug kuo dėkinga.

Natalija, atvykusi iš Suvaikijos, ir iš tenai atsivežusi pamėgimą piešti, Amerikoje išmoko piešti ir prisilaužė gyvenimui. Mo-

Nukelta į 7 psl.

Mano kelias į muzikos meną

Tampu dainininku

TEŠINYS

Su klebonu Kingstone mano santykiai iš tikrųjų buvo tik reikaliniai. Vargonais, kurie buvo tikrai puikūs, galėjau groti kiek tik norėjau. Kartais taip įsigrodavau, kad užmiršdavau ir pietus pavalyti.

Čia vadovavau visam miesto muzikiniam gyvenimui, dalyvavau ir visuomeninėje veikloje. Man vadovaujant, iš Kingstone išsiųsta Lietuvon nukentėjusiems nuo karo sušelpiti tona įvairių drabužių, avalynės. Visa tai surinkome kaip aukas, dalį nupirkome.

Amerikoje man dažnai kildavo klausimas, ar lietuviai čia nenutautės. Šis pavojus buvo didelis. Štai, gavęs darbą, ateini į įmonę. Registratorius klausia pavardės. Pasakai „Sodeika,“ keletą kartų pakartoji, o užrašo vis tiek savaip — „Saday“ (Seidei). Nemokėdamas anglų kalbos ir negalėdamas pavardės pasakyti raidėmis, taip ir tampa Seidei. Mat, amerikiečiai sunkiai ištaria lietuviškas pavardes. Keičiant pilietybę, keičiamos taip pat ir pavardės: iš Jankaus darosi Džeikin, iš Meškausko — Miller, iš Rabašausko — Smith, iš Steponavičiaus — Stevens, iš Gudelio — Hodell ir t. t. Tokių ir panašių pavardžių Amerikoje milijonai, tai ir surask tu, žmogau, tarp jų buvusį lietuvį! — Jo nė pėdsako nelieka. Jaunimas, baigęs bent pradinę mokyklą, tarp savęs jau kalbasi angliškai, verčia ir tėvus namie ta kalba švebeldžiuoti. Antroji karta jau sunkiai šneka lietuviškai, o trečioji ir visai nebemoka.

Tiesa, yra ir susipratusių, atkaklių lietuvių, kurie išlaiko gražias mūsų senelių pavardes. Štai mano draugas Jonas Stepanauskas, gyvenąs Scrantone, puikiai kalba

AB Sodeika

angliškai, bendrauja su amerikiečiais ir nė kiek nesijaudina, kad jo draugai turi laužyti liežuvius, tardami jo pavarde. Bet tokių — mažuma.

Tiesa, lietuviškų mokyklų steigimas, lietuviškų laikraščių bei knygų skaitymas, būrimasis į lietuviškas draugijas, choras, meno kuopelės, ryšių palaikymas su giminėmis bei pažįstamais Lietuvoje bent kiek stiprina lietuvių ir lėtina ištautėjimo procesą.

Mane jaudindavo ir tai, kad daug mūsų tautiečių čia žūdavo, dirbdami labai sunkiose sąlygose.

Kapitalistinėje santvarkoje darbininko sveikata bei gyvybė labai mažai vertinama. Štai, pavyzdžiui, man vargoninkaujant Scrantone, vieną rytą bažnyčioje virš suolų buvo padėta vienuolika karstų. Juose išėjosi kūnai lietuvių angliakasių, kuriems leidžiantis į keliolikos šimtų metrų žemės gilumą, staiga trūko elevatoriaus lynas... Tai buvo klaidus reginys. Juos palaidoju kapinyne greta vienas kito, po metų kažkokia moteriškė pareikalavo atkasti vieną iš tų kapų: girdi, jai nuolat vaidenasi, ji dažnai sapnuojanti, jog meldžiasi ne prie savo vyro kapo, ne jo kapą puošianti. Dėl to ji galinti išprotėti. Atkasus kapą, moteriškės sapnai nepasitvirtino.

Gyvenant Kingstone, ryšiai su M. Petrausku nenutrūko: važinėjau pas jį į kursus, o taip pat ruošiau jo konservatorijos programą: galutinai apsisprendžiau eksperimentu ją baigti, nes Skrantono konservatorijoje dėl nuolat besikeičiančios darbo vietos toliau mokytis negalėjau.

Pasaulinis karas artėjo į pabaigą. Mudu su M. Petrausku sutarėme, kai tik susidarys sąlygos, grįžti į Lietuvą: ten juk reikės muzikos darbuotojų. Kiek paviešėjęs Lietuvoje, aš galvojau nuykti dar pasitobulinti į Italiją ir tada galutinai apsigyventi Lietuvoje.

SENŪJŲ TRAKŲ PASLAPTYS

Kiekvienas, aplankęs Trakus, apžiūri vertingus viduramžių architektūros paminklus — salos ir pusiasalio mūrinių pilių liekanas. Tačiau iki šiol nebuvo žinoma, kad Trakų ežerų pakrantės slepia žymiai senesnius žmonių gyvenimo pėdsakus. Tai paaiškėjo visai neseniai, kai LTSR MA Istorijos instituto archeologams buvo pranešta, kad šiauriniame Skaisčio ežero krante esančiame pusiasalyje randama įvairių litnaginių dirbinių.

Minėtas pusiasalis yra maždaug už 4 kilometrų į šiaurės rytus nuo Trakų. Raudonės I kalno žemėje (Lentvario tarybinio ūkio ribose). Jo ilgis siekia 300 metrų, plotis ties viduriu — apie 180 metrų. Iš rytų, pietų ir vakarų pusiasalį supa Skaisčio ežeras, o iš šiaurės bei šiaurės vakarų — klampus slėnis.

Kalvos, primenančios ankstyvą piliakalnį, šiaurinėje papėdėje bei į šiaurės vakarus nuo minėto pusiasalio, gretimų kalvų pašlaitėse, pastebėtos tamšios spalvos netaisykingos formos žemės dėmės, kuriose aptikta nuo ugnies suskeldėjusių akmenų, įvairių formų litnaginių skilčių ir vienas pailgas litnaginis gremtukas. Pastaruosius litnaginius radinius archeologai datuoja net ketvirtuoju tūkstantmečiu prieš mūsų erą.

Norint tiksliau nustatyti šios gyvenvietės chronologiją, šiaurinėje pusiasalio dalyje buvo padaryta bandomoji perkasa. Susidurta su 10—15 centimetrų storio pilkos spalvos kultūrinio sluoksnio. Pastarajame buvo aptikta smulkių molio tinko gabalėlių bei silpnai brūkšniuotu paviršiumi lipdytų puodų fragmentų. Sprendžiant pagal jų formą bei gamybos būdą, juos galima priskirti žalvario amžiaus pabaigai.

Tuo būdu, visi minėti duomenys rodo, kad Trakų Salos pusiasalyje bei netoli jo aptikti žmonių gyvenimo pėdsakai priklauso dviem pagrindiniams chronologiniu atžvilgiu skirtingiems laikotarpiams: ankstyvajam neolitui (IV tūkstantmečiu p. m. e.) ir žalvario amžiaus pabaigai (maždaug VII—VI a. p. m. e.).

V. DAUGUDIS



Vakaras prie muziejaus

(Iš parodos Chicago's Jaunimo Centre)

Dail. J. Paukštienė

Ks. Sakalausko-Vanagėlio

100 gimimo metinės

Lietuvoje paminėtos Ksavero Sakalausko-Vanagėlio 100-ųjų gimimo metinės.

1938 m. Varšuvoje miręs, Lenkijoje 35 m. išgyvenęs pedagogas, aušrininkas, rašytojas, žinomojo "Kur banguoja Nemunėlis" autorius, kaip dabar nurodė Vilniaus Literatūra ir Menas (17 nr.), visą laiką palaikė glaudžius ryšius su

lietuvių literatūra, aktyviai dalyvavo Lietuvos visuomenės gyvenime.

Vilniškis laikraštis, žinoma, nieko nemini, kad Ks. Sakalauskas yra platinęs Aušrą, Sviesą, rašinėjo dar 1883 m. Aušrai, o 1905 m., atstovaudamas Lomžos lietuvius, dalyvavo Didžiamame Vilniaus seime.

Dauguma 20 amž. pradžioje mokyklų chrestomatijose bei skaitiniuose idėjų pasakėčių, eilėraščių, apsakymėlių priklausė Sakalausko plunksnai.

Dabar Vilniaus laikraštis tegalėjo pasiguosti, kad prieš 100 m. gimęs rašytojas nevengęs atskleisti socialinius prieštaravimus, kad jis stiprinęs "realistines" lietuvių literatūros pozicijas, pagaliau, pripažinti, kad kai kurie Vanagėlio posmai "savo nuoširdumu ir išraiškingumu prilygsta liaudies dainoms ir iki pat mūsų dienų gyvi liaudyje." O Tiesos (100 nr.) korespondentas pas Vanagėlį rado nenuoseklumą, jis esą neatskleidęs gilesnių socialinių prieštaravimų...

UŽPRENUMERUOKITE VIENYBĘ

artimajam ar draugui

Vilniaus aidas...

Atkelta iš 6 psl.

kėsi Metropolitan Arts School, vėliau New York University Fine Arts College, o po to — Fashion Academy.

Dabar ji čia gyvena New Yorko rajone, kur susisplėtę dailininkai, rašytojai, poetai ir bytnikai, bet, šalia savo kūrybos ir kasdieninių darbų, ji skaito Amerikos lietuvišką spaudą, yra ilgametė Vienybės skaitytoja, dažnai atsilanko Didžiojo New Yorko parengimuose.

Taip neseniai ir atsitiko, kad sutikau ją ir tapau užkviesta.

Ir tada mane pasitiko pas ją ir nuo sienos pažvelgė, prisiminimais užtvenkę, mano senosios Vilniaus Vytauto Didžiojo Gimnazijos rūmai...

Netaip nauji naujieji

Pro raudonųjų cenzorių akis Rumunijų jaunas dramaturgas Teodor Mazil prakišo 3 aktų dramą "Kvaili vyrai mėnesioje," dėl kurios net dovaną gavo. Publika gausiai lankė vaidinimą, iki susigriebę komisarai nuo scenos nuėmė, o artistų kolektyvą išbarė. East Europe žurnale, štai, turinio dalis:

Vyriausį veikėjai Gogas (svetimoteris, visuomeninio turto grobstytojas), jo žmona Klementina (padori, darbšti moteris), melnužė Ortansa (lengvapėdė), jos vyras Emiljanas (padorus, nuoširdus darbininkas).

Emiljanas dirba finansinės kontrolės sekcijoje ir suseka Gogo vagystes. Šis vilioja skandalo nekelti, žadėdamas atsakyti gražiosios Ortansos — kitais žodžiais, sugrąžinti žmoną. Kaip tvirtas komunistas, Emiljanas kombinacijos nepriima. Veikalo "adatos" glūdi veikėjų kalbose. Lengvapėdė šokoji Ortansą, pavyzdžiui, pasakoja:

— Pirmusyk su Emiljanu susipažinus, jis man ėmė kalbėti apie darbingumo svarbą, apie partijos posėdžius, kovą už socializmą,

aiškino tarptautinę politiką, rūpinosi, kaip saugoti visuomeninį turtą. Aišku, kalbėjo puikias tiesas, bet man buvo be galo nuobodu. Tačiau, širdis panoro jį pagauti. Todėl apsimečiau rimtai susidomėjusi jo kalbomis apie pakėlimą darbo našumo, apie turto saugojimą. Norėjau jam padaryti įspūdžio, kad esu giliai susidomėjusi. Ką gi kitką aš galėjau daryti? Juk mūsų laikais, jei moteris nori pasigauti dorą vyrą, ji turi atsizvelgti į gyvenimą. Jau neužtenka būti gražia. Reikia turėti ir atitinkamo sveikumo dvasią!

Jos vyras Emiljanas pasakoja: —

— Kaž kodėl mums pradėjo nesiklijuoti. Pradėjau galvoti, kam man žmona be tvirto būdo? Juk nemoku alpti moterims ant pečių, arba galvą susiimti, trenkti durimis, apstulbti akimis.

Kai kurie mane vadina kvailiu. Sako, nevertu smegenų. Kai aš atsikertu, prikišdamas žmonai buržuazinių idėjų turėjimą, jie man atrėžia: Ar tai dėlto turi atsakyti gražios moters? Ar tai svarbu, kad ji turi buržuazinių idėjų? Daug

svarbiau, kad ji graži! Be pažangių idėjų galima gyventi, kaip tu gyveni be jos gražaus kūno?

Trečiame akte svetimoteris ir grobstytojas Gogas "atsiverčia" šitokia kalba:

— Gogas nesunkiai Jis teišgyvena pasikeitimą. Pasižiūrėkite dabar į mane gerai: tai, sudiev, senasai Gogai! Kitais žodžiais, sudiev tam be principų, nieko nebejančiam Gogui! Sudiev, Gogui, gudriam kombinatoriui. Kai kontrolė ateis, ras tyrą lapą. Ji neberas senojo, niekingo Gogo. Šis stebuklingai pranyks. Jo vietą užims naujas Gogas. Gogas, kuris galės praelties elgesio, Gogas, kurį sąžinė graužia. Senajam bus dovanota dėl pateisinančių aplinkybių. O kai karštis praeis, kai viskas atvės, Gogas iš naujo, vėl po senoveil Tada išstarsime sudiev naujam, teisingam vyrui Gogui, sudiev sąžinės graužimui! Tada ir vėl būsiu tas pats senas Gogas, kokiu visados buvau — nepaskandinamas!

V.

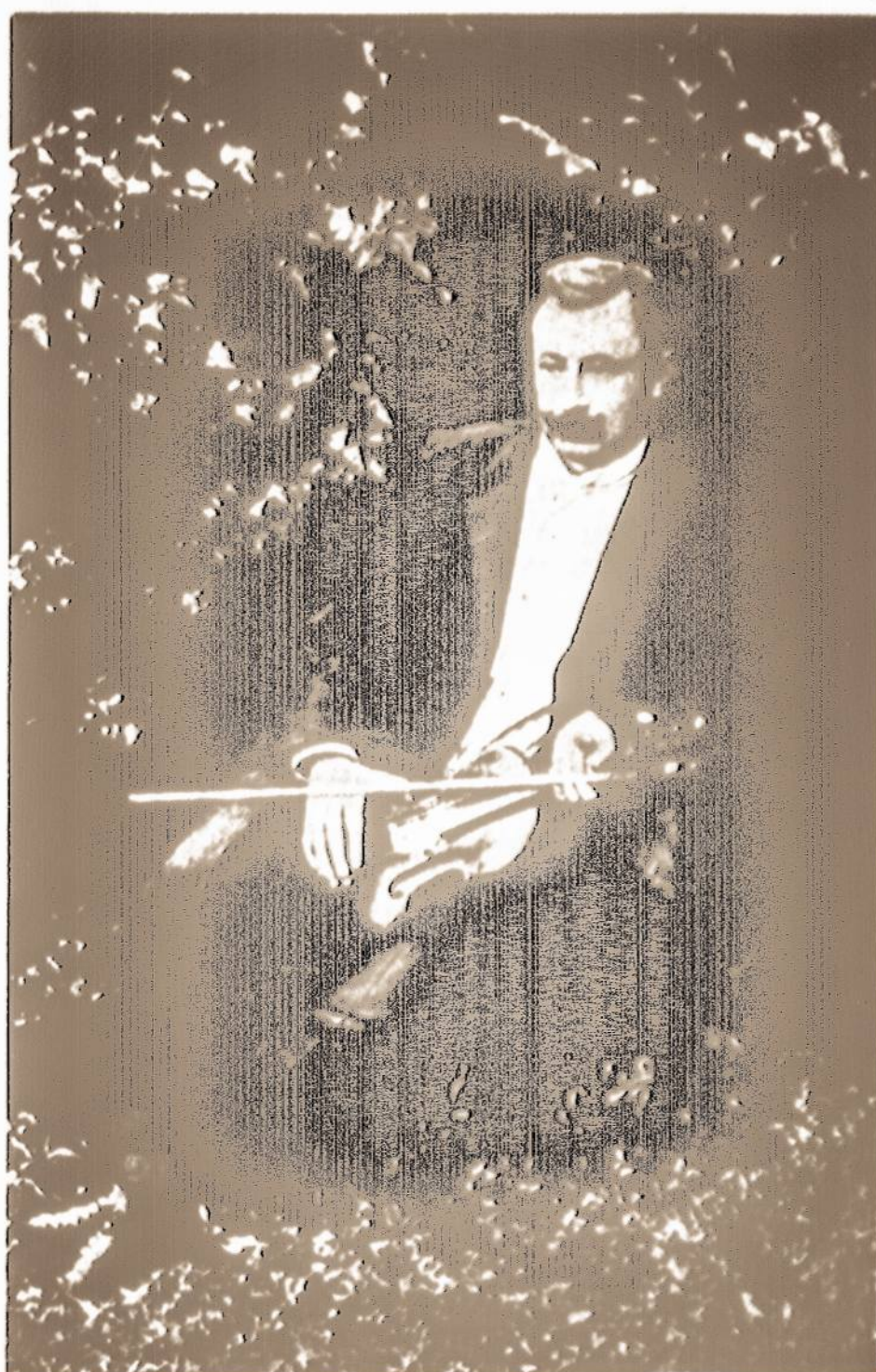
SOVIETŲ SPAUDA IR JOS TIRAŽAS

Gegužės 5 d., spaudos dienos proga Maskvoje paskelbti duomenys apie sovietų spaudos tiražus.

Bendras Sovietijoje leidžiamų laikraščių tiražas šiuo metu siekia 78 milijonus egz. Pravda, partijos organas, kasdien pasirodanti vos 4 puslapių (reta proga 6 psl. ir daugiau) iš viso 6,7 mil. egz., o Aukšč. Sovieto organas, Chruščevo žento Adžubėjaus redaguojamas, Izvestijų dienraštis turi 5,4 mil. tiražą.

Dar Sovietų Sąjungoje leidžiama 1.000 žurnalų. Praėjusiais metais, pagal sovietinės statistikos duomenis, pasirodė 79.000 knygų, iš viso 1,25 bil. egz. tiražu. Pastarieji skaičiai klaidina, nes į "knygų" kategoriją neabejotinai įtraukti ir įvairūs agitaciniai lapeliai.

* Dr. Dainė Augustaitytė nuo balandžio paskirta vyr. asistentu slavų-baltų filologijos katedrai Muencheno universitete. Dr. D. Augustaitytė Muencheno universitete yra gavusi daktaro laipsnį už darbą apie lietuvių kalbos fonetiką.



Bus daugiau

Atsiskęs visų pareigų, persikėliau į Bostoną pas kompozitorių M. Petrauską, kad galėčiau baigti lietuviškąją konservatoriją. 1920 m. liepos mėn. 29 d. ją ir baigiau.

Per baigiamuosius egzaminus atlikau šiuos kūrinius: 1. K. Ultni Kumbz (C. Whitney Coombs) "Gondoljeras" (angliškai), 2. M. Petrausko "Kalvis", 3. St. Šimkaus "Kas ant žirgelių", 4. P. Čaikovskio "Naktis", 5. M. Balakirevo "Riteris" (rusiškai), 6. D. Karisimi "Mano širdies pergalė" (itališkai), 7. Gounod - Valentino arija iš operos "Faustas" (prancūziškai), 8. Mozarto - Figaro arija "Ach, vyrai, kaukes meskit", (iš operos "Figaro vestuvės"), 9. Gounod operos "Faustas" spektaklyje atlikau prologą (Mefisto vaidm.).

Koks aš pasijutau laimingas, gavęs diplomą Nr. 27! Dabar tapau pilnateisiu nariu muzikos darbuotojų gretose.

Tuo mano kelias į muzikos meną Amerikoje ir pasibaigė. Charakteristikoje, duotoje 1936. IX. 28 d., St. Šimkus mano veiklą Amerikoje apibūdino šiais žodžiais: "Šiuo pareiškiu, kad 1915 m. pavasarį atvažiavus man šiaurinėn Amerikon kaipo Lietuvių Centralinio Komiteto Nukentėjusiems nuo karo šelpiti atstovui, radau ten lietuvių tautiniai kultūrinį gyvenimą viešai organizuotai reiškiantis tuomet kaip kad ir Lietuvoje: dainų, teatro, didžiulių meno švenčių išskilmėmis ir t. t. Antanas Sodeika buvo vienu pačių stipriųjų šluo-organizatorių, kuris nepailstamai ugdė ir plėtė tą tautinį, kultūrinį kilmą. 1915 m. jo darbas buvo jau gerai įsiūbuotas. Visą mano buvimo ir veikimo Amerikoje laiką nuo 1915 iki 1920 m. Antano Sodeikos lietuviškojo meno srity darbas buvo stipriai jačiamas ir gražiai vaisingas. Jis yra iš pačių svarbiųjų buvusių pionierių mūsų muzikos kultūros užjūry."



Punsko lietuviai savo bažnyčioje pamokslo metu. Įsakykloje jų klebonas kun. Antanas Šuminskas, už kurio paskyrimą punskiečiai prieš keletą metų atkakliai kovojo su Lenkijos bažnytine vyresnybe. S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Nauji vargonai Vilniaus filharmonijoje

Savaitraštis "Literatūra ir Menas" praneša:

Dažar Valstybinėje filharmonijoje tuščia; vietoje violončelių ir liaurų taškai remontininkų plaktukai, girdėti jų balsai. Senoji filharmonija puošiasi, dabina si ir rudenop sutiks lankytojus dar labiau pajaučėsi.

Tik vakarais, kai iš salės išleina pavargę darbininkai, ir, rodos, didžiuliam pastate turėtų viešpatuoti tylą, čia susirenka ir iki pat paryčių šeimininkauja muzikos garsai. Smulkai ir valtornės, violončelės, fleitos ir anglių ragai valdingai isiveržia į savo laikinai apleistą valdą lyg dar neseniai čia skambėjo koncertų aidas.

Scenoje nematyti nei orkestro, nei pasipuošusio juodu fraku dirigento. Vien kelių lempų praskaidrintoje prieblandoje didingai stūkso vargonai. Nauji, didingi, paslaptinai švytinčios sidabrinėmis tūtomis ir poliruote. Bet iš pradžių jų nepastebi — tave visą užvaldo ta nepakartojama garsų šventė, kuri trykšte trykšta iš nemirtingosios Bacho Tokatos.

Pagaliau muzika ištirpsta po salės skliautais. Prieini arčiau prie scenos. Grakštūs ir labai nūdieniški savo griežtomis, beveik klasikinio paprastumu ir išbaigtumu pasižymintomis formomis, vargonai dabar jau džiugina nebe klausą, bet akį.

Prie vargonų — dvi aukštos, stuomeningos figūros su darbininkiškais kombinezonais. Tai šitie žmonės savo rankomis buvo sukvięte į salę tuos nuostabius garsus, kuriuos ką tik girdėjome. Abu dar labai jauni, malonūs. Susipažįstame — tai Rudolfas Nemas ir Heinrichas Valbrechtas; neįprastos ir labai sudėtingos specialybės vaikinai — vargonų derintojai. Jie atvyko į Vilnių iš Vokietijos.

Dar sausio mėnesyje, atvykę iš jau pusantrų šimtmečio besispecializuojančios Aleksandro Suke firmos, šeši darbuotojai atliko techninį instrumento montażą. Po jų sekė abiejų derintojų eilė. Tai subtiliausias, aukštos kvalifikacijos reikalaujantis darbas — juk derintojas turi turėti ne tik puikią klausą, muzikinį išsivavinimą, bet ir žinoti

visą techninę milžiniško instrumento sąrangą. Tačiau abu jaunuoliai gerai pasiruošę savo profesijai: abu jie mokėsi muzikos, o vargonų gamybos technologiją įsisavino geriausiose Leipzigo ir Potsdamo firmose. Nemažas ir jų gamybinis patyrimas — vargonus jie ne sykį derino savo gimtojoje VDR, o taip pat ir — Maskvoje, Tbilisyje, Gorkyje, kur ta pati Suke firma irgi įrengė naujus vargonus.

— Jūs išskiai iš mūsų įrengtų Tarybų Sąjungoje yra patys didžiausi — sako Rudolfas Nemas. — Jie turi penkiasdešimt du registrus, kurie apima keturis tūkstančius balsų.

Talgi, nesunku įsivaizduoti kiek įvairiausių vamzdžių — vamzdelių yra šiame instrumente — lyg kokiam "garsų fabrike." Naujieji vokiečių meistrų rankomis sukurę vargonai tobulai įrengti ir techniniu požiūriu, padaryta, viskas, kad muzikantui būtų kuo patogiau groti. O kol kas patlems derintojams muzikuoti tenka retai: pasikeisdami, vieną po kito jie perjunginėja registrus,

VIENYBĖJE, prieš 50 metų

1913 M. GEGUŽĖS 28 D.

ATSISĀUKIMAS Į VISUS LAIKRAŠTININKUS. — Toks atsisāukimas, tai ne juokai. Tad mes jį, kaip laikraštiniškai ištiesai perspaudiname. Jis, turime paaiškinti, išspausdintas "Amerikos Lietuvaltės" N5. Ir štai kas rašoma: "Atsisāukimas į visus laikraštiniokus. Malonus tautos vyras Redaktoriam malonėkit pasidaruotie dėl labo mūsų tautos, kokiu budu prašalinti DALIS, kurios yra labai pavoyngos, tėvams ir gaspadoriams Lietuvoj, pradėkit visi laikraščiai darbą ir varykit toliau pakol iškasavosit tuos kraičius palengviti iš baudževos daliu merginų tėvus. Kas nori gaut merginą už pačią, tagu neješko pinigų tik patinkančios merginos ir gražaus sugvenimo apsiaviadus, telp kaip Amerikoje tevui gana brangei atsieina užaugyt dukteris, ir apsiavedusiam tas pat bus pakol neprāšalīs tos nereikalingos ir pavoyingos baudževos kitas ir su Ožka žėnitus bile pinigų gautie; įtraukia į varga nekaltas merginas, visi laikraščiai meldžemi savo nuomonia tą darbą usilimtie tai nors viena gera darbą Lietuviški laikraščiai daris: prašo LIETUVOS MOTINA

SUVIENYOTOS VALSTIJOS. Republikonų sątaika, tai pastarųjų dienų klausimas, kuris svarstomas republikonų politikos vyrų ratelluose. Nudien pakilo judėjimas bei sumanymas sušaukti republikonų konferenciją, įdant tinkamai prisiruošti į kongresinę kampaniją, kuri bus ateinančiu metu, o svarbiausia — prisiruošti prie prezidentinės kampanijos busiančios 1916 metu. Bet tatai nežada daug gero, nė didelių pasekmių iš to negalima tikėtis sulaukti.

IŠ AMERIKOS

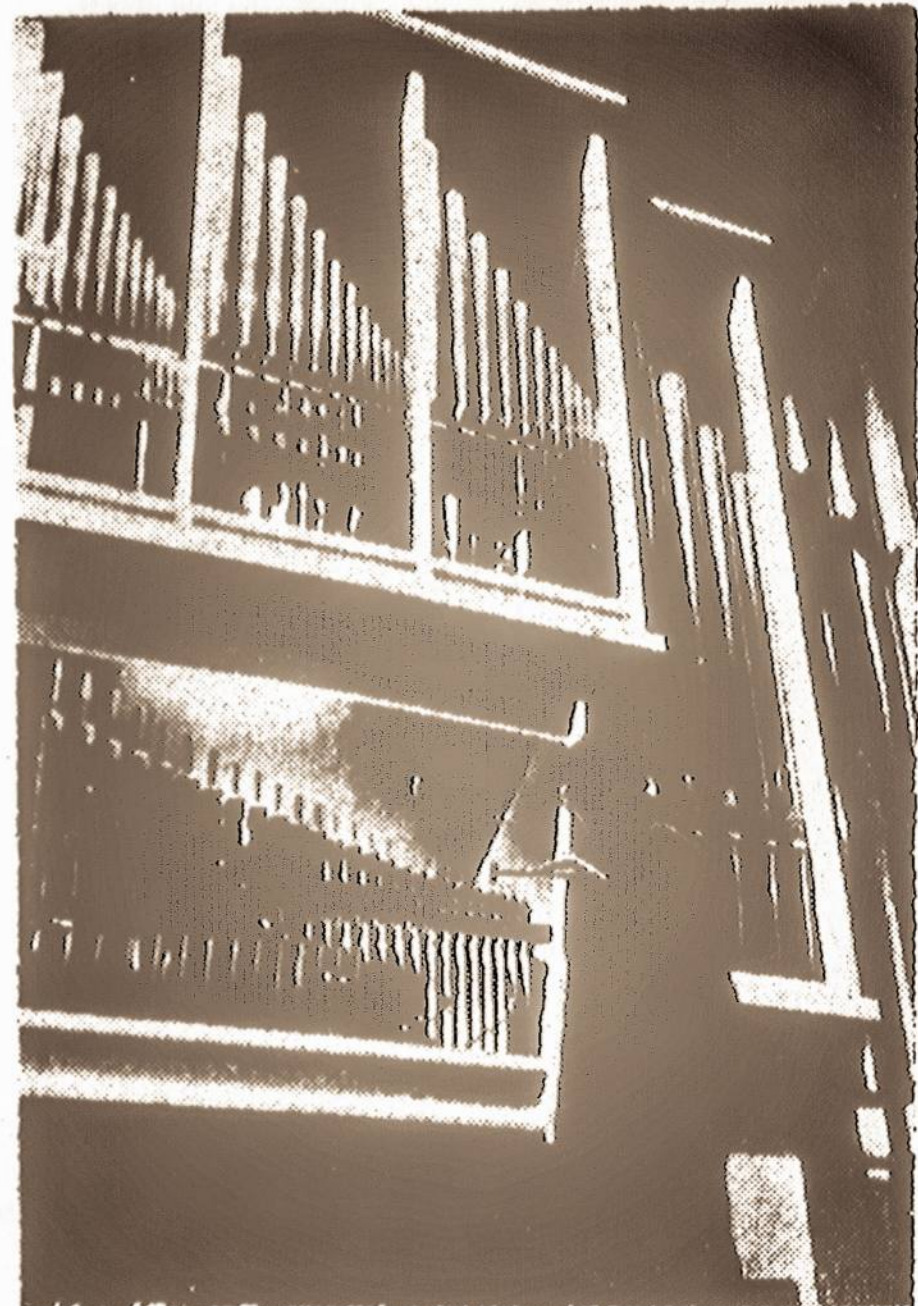
PANAMOS KANALĄ, SAKO, UŽBAIGS APIE SPALIO 1 D. Panama, geg. 19 d. Idant užbaigti Panamos kanalą pamintu laiku, iš Vakarų Indijos gabenama daugybė darbininkų ir darbas taip skubinama, kaip dar niekuomet nebuvo daroma. Ir jei žemės slinkimas nesutrukdysiąs, tai Panamos kanalas apie spalio 1 d. bus užbaigtas.

NEVALIA BUS NEŠTI RAUDONOS VĖLIAVOS. Boston, Mass. Neseniai atgal Mass. valstijos gubernatorius Foss užvirtino bilių, draudžiantį parodose nešti vėliavas, paparčius ar kitokius ženklus, ant kurių išrašyti priešvaldiniai principai. Parodos maršuojančios gatvėmis, galės nešti tikrai Suv. Valstijų ir kitų draugiškų tautų vėliavas arba emblemas.

IŠ LIETUVOS

ŽAGARĖ. Šiaulių pav. "Gydytojai". Kažin ar užtiksi Lietuvoje koki nors kampelį, kur šundaktarių nebūtų, jei nėra — lankosi jie iš kitur... Paprastai, pas mus daugiausia yra "homeopatų", kartais kunigai, dvarponiai, kokie rubų siuvėjai, o per vis daugiausia išleina tuos "mokslius" — kunigų šeimininkės — "panelės"

VILNIUS SENIAU IR DABAR. Rašėm jau, kad Karaliaučiaus archyve buvo atrastas Vilniaus miesto planas, padarytas 1647 m. Tas planas rodo, jog visas miestas buvo tuomet muro siena aptvertas. Tos sienos pradžia buvo Bernardinų bažnyčios, o galas prie Vilnelės upės intakos. Tik nuo Nerio iki Bernardinų bažnyčios miestas nebuvo aptvertas.



Nauji vargonai Vilniaus filharmonijoje

spaudo po vieną klavišą ir vis kažką "buria" prie vargonų vamzdelių. Darbo iš tikrųjų begalės — bet dabar jis jau pasibaigė. Pūkūs vargonai laukia muzikantų.

— Mes būtinai atvyksime

rudenop pasižiūrėti ir paklausti, kaip veikia vargonai — sako Heinrichas.

— O sekančiais metais vėl susitiksiame — rengsime naujus vargonus Vilniaus Konservatorijoje — priduria Rudolfas.

Galvydienės sukaktis

Gegužės 26 d. Zinaida Galvydienė atšventė savo 75-tą gimtadienį pas savo dukterį ir žentą Niną ir Oskarą Petronius, kurie kartu su sūnumi Jurgiu, gyvena Cambridge, Riverside, N. J.



Zinaida Galvydienė

Ladies Home Journal, Geographic Magazine, ir kt. "Spauda" turėjo ruošavus patogius uždarytus bei apkūrenamas kioskus visuose Lietuvos miestuose ir miesteliuose, taip pat ir visuose geležinkelio stotyse. Centrinėje kontoroje Kaune dirbo apie 40 žmonių.

Galvydienė, kuri daug energijos įdėjo į "Spaudos" darbą, rasdavo laiko dalyvauti ir įvairiuose visuomenės ir labdarybės parengimuose ir savo šeimai. Jos duktė, Nina, Oskaro Petronio žmona, yra Supervisor Fidelity Mutual Life Insurance Company Philadelphiaje.

Petroniai augina vienintelį sūnų Jurgį, kuris jau ne kartą pasižymėjo mokslais.

Galvydienė, kuri atvyko į JAV 1950 m. ir įgijo pilietybę 1955 m., dabar yra pensininkė ir gyvena Philadelphiaje kartu su sūnumi Stasiu Galvydžiu.

St. Galvydis dirba daugiau kaip penkeri metai Amerikos lietuvių suorganizacijoje Liberty Federal Savings and Loan Association.

Svečių tarpe buvo dar sūnus Stasys, J. Baniai, V. Biruliai, P. ir E. Vainūnai, M. Kienienė, Č. Mošinskienė, E. Banevičienė (neseniai atvykusi į svečius iš Vokietijos) ir kiti.

Galvydienė ir jos šeima nepriklausomybės laikais buvo plačiai žinomi Lietuvoje. Ji buvo ištekęsusi už Kauno Centr. Pašto viršininko Kipro Galvydžio, (mirusio tremtyje — Vokietijoje), su kuriuo 1925 m. įsteigė laikraščių agentūrą "Spaudą." Tai buvo vienintelė atstovybė visų lietuviškų ir užsieninių laikraščių, žurnalų ir knygų, jų tarpe ir amerikietiško leidinių — New York Times,

ISTEKĖJO ALDONA MATIJOŠAITYTĖ

Philadelphia, Pa. — Perreita šeštadienį šv. Kazimiero bažnyčioje, 342 Wharnton St., Philadelphia, Pa., susituokė Aldona A. Matijošaitytė su Bartholomew J. Iacono.

Aldona yra Antano ir Onos Matijošaičių dukrelė — darbšti, graži ir maloni lietuvaitė, kuri jau ketverius su puse metų dirba Liberty Federal Savings and Loan Association pasakolų skyriuje. Visi šioje lietuviškoje įstaigoje linki naujavedžiams ilgo ir laimingo gyvenimo.



Vienybės foto bendradarbis V. A. Račkuskas iš Cicero, Ill., kuris ne tik mėgsta gražias merginas fotografuoti, bet ir nepraleidžia progos su jomis nusifotografuoti. Čia jis matomas su grupe merginų, kurios praėjusiais metais siekė "International Trade Fair" Miss Lithuania titulo. Viduryje pati Miss Lithuania — D. Šulaitytė. Šiemet panaši paroda prasidės birželio 19 d. McCormick Place. Joje bus ir Lietuvos paviljonas.

KADA ŽALOJAMA MOTERS SVEIKATA

Daug klausimų gyvenimas iškelia moteriai. Labiausiai jaudinanti, svarbiausia jos problema — motinystė. Juk moterį išrinko gamta žmonijos tėseja. Ir nors tai sunki pareiga, nors daug jai reikia dvasinių ir fizinių jėgų — nė už ką pasaulyje neatsisakytų moteris nuostabios teisės išnešioti po širdimi savo kūdikį, maitinti jį krūtimi, visam gyvenimui likti jam artimiausiu žmogumi.

Savo dvasia, fiziologinėmis organizmo ypatybėmis moteris visada veržiasi į motinystę. Be vaiko ji neįsivaizduoja gyvenimo pilnumo, nebūna tikros šeimyninės laimės. Paprastai ir vyras anksčiau ar vėliau susirūpina neturįs vaikų...

Be gyvenimas yra gyvenimas, su visais savo sunkumais, visomis tradicijomis, o kai kada ir susitarimais, su įvairiausiomis pareigomis, kurios liečia tiek vyrą, tiek ir moterį. Todėl visiskai natūralu, kad patiems draugiškiausiems suvoktiniams, mylinčiams vienas kitą, norintiems turėti vaikų, iškyla gimimų apribojimo bei reguliavimo problema.

Nėra moters, kuri noriai darytų abortą. Ši operacija jai sunki ir nemaloni psichologiškai. Be to, ji skausminga ir, kaip žinoma iš kartaus moterų patyrimo, neretai sukelia įvairias komplikacijas.

Daryti abortus neretai siūlo vyras. Dauguma jų nežinodami, o kai kurie grynai egoistiniai sumetimais mano, kad tai esanti geriausia išeitis iš padėties. Štai todėl norėtųsi, kad šį straipsnį, skirtą intymiausiems moters rūpesčiams, būtina perskaitytų ir vyras...

Abortas — ne paprasta vietinė operacija, o viso organizmo sukrėtimas. Chirurginis įsiklūmas grubiai, staiga nutraukia visą darnią fiziologinių procesų eigą, prasidėjusių moters organizme pirmosiomis apvaisinimo dienomis.

Nėštumas teigiamai veikia organizmą.

Seniai pastebėta, kad negimdžiusios moterys dažniau suseraga lytinių organų susirgimais: gimdos gerybiniais augliais, vadinamosiomis miomomis, menstruacijos ciklo nenormalumais, dažniau jūnta aštrius skaus-

mus apatinėje pilvo dalyje ir juosmens srityje menstruacijų metu ir prieš jas, taip pat serga pieno liaukų liga — mastopatija. Geriausia gydymo priemonė tokiais atvejais — nėštumas ir vaiko maitinimas krūtimi.

Teisingai sakoma, kad nėštumo metu moteris „suzydi“. Ypač tai būdinga liesoms moterims, su siauru dubeniu, blogai išsivystusiomis pieno liaukomis.

Visas būsimosios mirtinos organizmas, visi jo organai ir audiniai dirba, kurdami reikalingas sąlygas vaisiui vystytis. Persiorganizuoja endokrininė sistema: veikiančiais įvairiais hormonais — medžiagoms, kurias gamina endokrininės liaukos, — gimda didėja. Ji didėja ne tempdamasi, o augant ir vystantis naujoms raumenų skaiduloms, kurios didelį vaidmenį atlieka gimdymo metu. Joms susitraukiant, atsidaro gimdos kaklelis ir vaisius išvaromas iš jos ertmės.

Augant ir vystantis raumeniniam audiniui, sparčiai vystosi kraujagyslės, ypač gimdos kaklelyje. Gimdos sienelės ir jos kaklelis pasidaro sulfinę ir minkšti. Štai kodėl jie taip lengvai pažeidžiami neprityusių rankų.

Veikiant hormonams, trečią nėštumo mėnesį susiformuoja placenta — ypatingas organas, per kurį vyksta dujų apykaita ir iš motinos į vaisių patenka maisto medžiagos. Tuo metu placenta jau būna gana tūpiai susijusi su visa gimdos sienele ir jos atskyrimas sukelia didelę traumą. Todėl abortas po 12 nėštumo savaitių neleidžiamas.

Dideli pakitimai įvyksta ir pieno liaukose. Padidėja ir išsivysto liaukų audinys, kuris turės gaminti pieną vaikui maitinti.

Ir štai staiga visa ši sudėtinga, darni sistema pažeidžiama. Kas gi gali garantuoti, kad šitai nesukels kokių nors padarinių organizme!

Reikia labai rimtai pagalvoti, reikia pasverti visus „prieš“ ir „už“, prieš darant abortą ir ypač jeigu tai pirmasis nėštumas.

Tačiau jeigu abortas toks pavojingas, kodėl gi kažkur leisti ilgus metus uždrausti abortus! Atsakymas tegali būti vienas: abortas dėl to ir leistas, kad jis yra pavojingas. Juk daug moterų, atsidūrusios, kaip joms atrodo, padėtyje be išeities, neapgalvotai patikėdavo savo sveikatą nemokšoms, negarbingai slapta dirbantiems gydytojams. Už šį savo pasitikėjimą jos neretai sumokėdavo gyvybę, visam laikui likdavo invalide.

Bus daugiau

* Ona Valaitienė ir p. Vasiliauskienė (akt. K. Vasiliausko žmona) praeitą ketvirtadienį išskrido į Washingtoną. Ona Valaitienė viešės pas dukrą ir žentą Aldoną ir Albiną Trečiokus.

* Ligija Bieliukienė, lietuvių moterų atstovė Pabaltijo Moterų Taryboje, sunkiai serga asthma. Gydos Roosevelt ligoninėje New Yorke.

IEŠKO BUTO IR DARBO

Povilas Partauskas, lietuvis, katalikas, viengungis, gimęs 1895 m., batsiuvis, ieško buto ir darbo.

Užaugo Kelmėje, ilgal gyvenęs Vokietijoje tremties stovyklose, lengvai ir greitai galėtų atvykti į JAV, jei kas galėtų jam garantuoti butą ir darbą. Balfas mielai sudarytų dokumentus, Rašyti: Balfas, 105 Grand St., Brooklyn 11, N. Y.

LIETUVIAI ADVOKATAI

S. Bredis, Jr.

37 Sheridan Avenue
BROOKLYN 8, N. Y.
Telefonas: APplegate 7-7083

C. A. Voket

(Vokietaitis)
41-40 74th Street
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Telefonas: NEwton 9-6620



Brigita Pumpolytė, smuikininkė, gegužės 25 d. dalyvavusi Operetės Choro koncerte Brooklynė. S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Moterų Vienybės PAVASARIO ŠOKIAI

Šeštadienį, BIRŽELIO 1 D.

MASPETHO PILIEČIŲ KLUBO SALĖJE
69-63 GRAND AVE. MASPETH, N. Y.

Šokiams gros Algio Starolio Orkestras. Bus šokių kontestas ir kitokios įvairenybės. Bilieto kaina, įskaitant valgius - \$3.50. Bilietus galima iš anksto užsisakyti pas Moterų Vienybės nares ir pas Helen Venis, tel. VI 6-7433. Moterų Vienybė prašo visus gausiai dalyvauti. Pradžią 8:30 val. vakare.



Sportinės nuotrupos

EDVARDAS ŠULAITIS

Paskutiniu laiku S. Amerikos lietuvių sportiniame gyvenime buvo gana stambių įvykių, kuriuos čia bent trumpai norime apibūdinti. Detroito buvo suruoštos S. Amerikos liet. plaukymo ir stalo teniso pirmenybės, o Clevelande - tinklinio ir krepšinio varžybos.

J šias vietas susirinkę būriai jaunimo demonstravo sugebėjimus virš minėtose sporto šakose. Dalyvių bei žiūrovų skaičiumi jos nebuvo gausios, bet lietuvių kilmės jaunimo bendravimo plėtimyje varžybos suvaidino teigiamą vaidmenį.

Vienos vėliausių ir plačiausių - tarptautinės apimties sporto varžybų vyko Toronte, gegužės 11 - 12 d.

Tomis dienomis ten buvo prarastos S. Amerikos pabaltiečių sportinių žaidynių krepšinio, tinklinio ir stalo teniso varžybos.

Čia lietuvių rinktinės laimėjo 4 pirmąsias vietas: 3 krepšinyje ir 1 tinklinyje. Vyrų krepšinyje lietuvių komanda įveikė estus 115:69 ir latvius 74:68 ir 111:82. Jaunių krepšinio varžybose lietuviai sudorėjo latvius 58:49 ir estus 72:53, 96:78.

Lengviausią pergalę pelnė lietuviškos krepšinyje. Čia jos sumušė du kartus latves - 51:18, 41:7 ir estus 58:6.

Dar viena pergalė buvo sugriebta moterų tinklinėje, kur priešžaismyje lietuvių rinktinė sukūlė latves 2:0, o su estėmis sukovojo lygiomis - 1:1. Patekusios į balgmę jos įveikė estus 2:1.

Kiek prasčiau lietuviams sekėsi stalo tenise, kur vy-

ry komandinėse rungtynėse prieš estus net nesulipdyta pilna komanda ir, žaidžiant dviese, 3 taškai buvo atiduota be kovos.

Birželio 29 - 30 d. d. New Yorke įvyks artimiausios didesnio pobūdžio varžybos - tai XIII-jų S. Amerikos liet. sporto žaidynių lauko sporto šakų rungtynės. Pabaltiečių lauko sporto šakų varžybos bus liepos mėnesį, Chicagoje.

Gegužės 25 d. Rio de Janeiro (Brazilijoje) pasibaigusiose pasaulio krepšinio pirmenybėse meistario vardą apgynė Seiminių komanda, kuri finalinėje grupėje žaidimus baigė be pralaimėjimo.

Brazilija paskutinėse rungtynėse sukūlė JAV krepšininkus 85:81 ir tuom užsitikrino aukso medallus. Antroje vietoje liko Jugoslavija, pralaimėjusi tik prieš Braziliją. Jugoslavams pavyko sudoroti 2 krepšinio galiūnus: Sov. Sąjungą - 69:67 ir JAV - 75:73. Trečioje vietoje liko Sov. Sąjunga, kuri patyrė 2 pralaimėjimus (prieš Braziliją ir Jugoslaviją). Ketvirtaisiais (iš 7 finalo dalyvių) liko amerikiečiai, turėję nusileisti Sov. Sąjungai, jugoslavams ir brazilams.

Amerikiečiai, čia, žinoma, gerokai pagadino Amerikos krepšinio prestižą. Anksčiau jie su bet kokia komanda nuvykę pajėgdavo tik kepurėmis užmėtyti varžovus, dabar jau net nusivežę pajėgius žaidėjus, nepajėgia laimėti. Šiomet amerikiečiai turėjo dėkingas aplinkybes, nes, prieš

BROOKLYN JULIS 5 AM N.Y. 1933

ORO PAŠTAS
NEW-YORK-KAUNAS
Kaunas-1933-VII-17,
Transatlantikos Lėktuvai
S. DARIUS ir S. GIRENAS
Orlaivis „LITHUANICA“

MESSRS. DARIUS-GIRENAS
NEW YORK-KAUNAS FLIGHT
% CONSUL GENERAL OF LITHUANIA
11 WAVERLY PLACE E.
NEW YORK, N. Y.

LITHUANICA
JUL 17 1933

Nugalėję Atlantą
DIDVYRISKAI
ZUVO LIETUVOS
GARPEL.

VIA
"LITHUANICA"

Vokas, vežtas Lituanicos lėktuvu į Lietuvą.

pasaulio krepšinio pirmenybėms prasidedant, ten pat jie rungtyniavo Pan-American žaidynėse, kurių metu turėjo neblogas treneruotes ir laimėjo I vietą (tada įveikė ir Braziliją).

Gal galima amerikiečius pateisinti, sakant, jog šiomet jiems trūko sėkmės, nes visas 3 rungtynes pralaimėjo mažais skirtumais.

Pavyzdžiui, pirmose finalinio rato rungtynėse prieš Jugoslaviją pirmame kėlinyje amerikiečiai pirmavo 12 taškų. Tada jie išleido visus atsarginius, kurie "padėjo" pralaimėti 2 taškų skirtumu. Rungtynėse prieš Sov. Sąjungą amerikiečiai paskutinėse sekundėse dar turėjo 74:73, bet paskutinėse akimirkose 19 m. amžiaus Sov. Sąjungos krepšininkas L. Ivanovas atėmė pergalę iš amerikiečių.

Iš viso šiose pasaulio pirmenybėse (IV-se) dalyvavo 13 komandų, kurios (išskyrus Braziliją) rungėsi trijuose pogrupiuose. Dvi pirmosios pogrupių komandos, prisijungus Brazilijai, varžėsi finalinėje grupėje.

Sekančios (V-sios) vyrų krepšinio pasaulio pirmenybės bus prarastos 1967 m. Uraguajuje.

Ženklių paroda

Atkelta iš 3 psl.

grupėje tebuvo tik vienas išstatytojas.

Tematinių pašto ženklų kategorijoje I-ją premiją nusinešė Vincas Urbonas, gavęs Dariaus - Girėno veteranų posto paskirtą dovaną. II-ji premija atiteko Vytautui Lukoševičiui, III-ji - Algirdui Ruzgui.

Už užsienio valstybių pašto ženklus I-ją premiją gavo latvis Aleksandrs Veversis (dovana dr. Liudo Zibo), II-ji premija buvo paskirta Broniui Kvikliui, III-ji irgi latviui - Dzintars Grands.

Paskutinėje kategorijoje išskirtinai paminėtina B. Kviklio kolekcija, susidedanti iš istorinių dokumentų, liečiančių Dariaus - Girėno skridimą į Lietuvą. Jo čia parodyta medžiaga buvo tikrai vertingo pobūdžio.

Be šių pašto ženklų, Jonas Česna buvo išstatęs ženklelių, skirtų lipinti ant vokų įvairiomis progomis, rinkinį. Jame svarbią vietą užėmė prieškomunistinės propagandos ženkleliai.

Parodos jury komisiją sudarė Jonas Česna, latvis Karlis Rungis, estas Henry Stromberg.

Visiems parodoje rinkinius išstaciūsiems, mecenatams ir talkininkams buvo išdalinti gražūs pažymėjimų lakštai. Parodos vykdomąjį komitetą sudarė: L. Kairys (pirmininkas), E. Petrauskas, Ig. Sakalas, J. Žygas, J. Laskus, A. Beleška, K. Meškoniš.

Parodos proga buvo išleistas stambokas leidinys su įdomia medžiaga apie Darius ir Girėną, o taip pat ir apie juos liečiančius pašto ženklus.

Filatelistų parodos rengėjai įdėjo daug pastangų ir atliko gražų reprezentacinį darbą visų lietuvių naudai ir už tai sveikintini.

* Atvykęs iš Romos, žinomas istorikas prof. Zenonas Ivinskis nuo š. m. gegužės mėn. pradžios dėsto, svečio profesoriaus teisėmis, Lietuvos istorijos kursą Bonnos universiteto filosofijos fakultete.



ZIEMA LIETUVOJE

FILMAS IŠ V. TYSLIAVIENĖS APSILANKYMO LIETUVOJE

S. Narkėliūnaitės

SUSUKTAS FILMAS IŠ AMERIKOS LIETUVIŲ GYVENIMO

BUS DEMONSTRUOJAMAS

Seštadieni, Birželio 8 dieną

7 VALANDĄ VAKARĖ

Stony Brook Lodge, Stony Brook, L. I.

(PRANĖS LAPIENĖS VASARVIETĖJE)

REPUBLIC LIQUOR STORE, Inc.



G. Jokubaitis, Manager

322 UNION AVENUE
BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. EVergreen 7-2089

Winter Garden Tavern Inc.



1883 Madison Street
Brooklyn 27, N. Y.
(Ridgewood)

Telefonas: EVergreen 2-6440
Salė vestuvėms ir kitokioms pramogoms. Geriausias lietuviškas maistas prieinamomis kainomis.

POLAIDOTUVINIAI PIETŪS

Vyt. Beleckas, sav.

FESTIVAL RESTAURANT & BAR



Pietūs ir vakarieni Jaukus bars Salė susirinkimams vestuvėms ir pobūviams Gali tilpti 200 žmonių LIETUVIŠKIEMS suėjimams nemokamai

VACYS STEPONIS Savininkas

40 East 26th St. New York City

MU 3-2928

Ateities nuspėjimas ir psychokinezis

DR. A. GRIGAITIS

Dr. Joseph B. Rhine, parapsichologijos skyriaus prie Duke universiteto direktorius, mano, jog protas gali valdyti medžiagą. Parapsichologijoje tai vadinasi psychokinezis. Kaip tai gali įvykti, mokslas dar neišaiškino faktas, kad tai psichikos darbas. Ta pati jėga veikia telepatijoje, -- aiškia-

regystėj, ateities nuspėjime -- nujaudime. Dr. J. G. Pratt sako: Jei aštuoni milijonai New Yorko gyventojų vienu metu sukoncentruotų mintis, kad Empire State Building pajudėtų, tikrai šis pastatas krusteltų. Dr. Rhine primate atsitikimą su Dr. ir Mrs. Luise Vasse iš Prancuzijos, kurie minties koncentracijos keliu pagreitindavo gėlių augimą vienoj savo sodo daly. Gi kitoj rodo daly gėlių augimas būdavo normalus.

Tas pat Dr. Rhine pasakoja tokį atsitikimą. 1934 m. pas jį atvyko gemblėris ir pareiškė, jog jis kauliukų lošime jų ėjimą galįs padaryti pagal savo norą, neliesdamas kauliukų. Dr. Rhine pasijuokė iš svečio. Bet kada kauliukai krito pagal gemblėrio norą, Dr. Rhine savo nuomonę pakelė; ypač, kad daugel kartų tai pasikartojė.

Dr. Rhine sako, jog psychosomatinė medicinoj daug gydytojų atneša ligonių palengvinimą ir net pagijimą paveikdami ligonio protą.

Crooks, žymus anglų fizikas, spindulių išradėjas, į senatvę pradėjo domėtis okultiniais (paslaptiniais) įvykiais, reiškiniais, kurie praeitam šimtmetį vadino

bendrų žodžiu -- spiritizmas.

Šis didis mokslininkas fizikos pagelba norėjo išaiškinti šiuos spiritistinius, o dabar parapsichologiniais vadinamus nepaprastus žmogaus reiškinius. Spiritistinių seansų metu jisai tikrindavo ir sekdamo medijumą (seansų vykdytoją), kad nebūtų klastojimo. Norėdamas išvengti klastojimo, spiritizmo seansus jis darydavo ne vienoj vietoj.

Crooks savo knygoj apie spiritizmą pasakoja, jog medijumas rankos palytėjimu priverčia stalą pakilti ir ore pereiti kiton vieton. Vietą, kurią palytės medijumas, apledavo vašku. Reiškia, jei bus spaudimas, vaškė liks žymės. Jokių spaudimo žymių nelikdavo medijumo įsakymu groja smuiką -- armoniką, kad medijumas negalėtų palytėti instrumentų, jisai apsupamas vielos tinkleliu. Taip Crooks aprašo gan daug psychokinezės atsitikimų. Šiuos psychokinezės reiškinius kai kurie mokslininkai aiškina elektros veikimu.

Kiekvienas daiktas turi teigiamos ir neigiamos elektros priešingos elektros pritraukia, vienodos -- daiktus atstumia vieną nuo kito. Girdi, jei stalas turi teigiamą, o aš sukoncentruosiu savo delne elektros potencialą, tai stalas ar kitas daiktas gali pajudėti. Panašiai galvojama apie levitaciją, t. y., apie pakilimą į orą. Atitinkamoj literatūroj galima rasti levitacijos -- pakilimo į orą atsitikimų. Jų neprašau, nes tai praeito amžiaus įvykiai, kuriuos reikia traktuoti atsargiai. Tikiu, kad žmogus gali lekioti. Tik

truputį reikia palaukti -- kokį milijoną metų. Tada žmogaus valia nugalės žemės trauką.

Helena Blavatskaja (1831 --1891) praeitam šimtmetį buvo viena iš žymių su parapsichologiniais gabumais asmenų. Jos telepatijos aiškia regystės gabumai jungėsi su ateities nuspėjimū. Ji jauna būdama ištekėjo už Blovackio (bet po kelių mėnesių išsiskyrė. Daug keliauvo. Aplankė Kanadą, Meksiką, Ameriką, Indiją ir t. t. 1873 m. New Yorke įėjo į draugystę su žmonėmis, kurie tyrinėjo okultinių -- spiritistinių reiškinius. 1875 m. kartu su pulkininku H. S. Olcott įsteigia teosofų draugiją su centru Madrase. Šios draugijos tikslas -- brolybė, žmoniškumas, sekimą religiniai -- filosofinių mokslų. Vienoj savo kelionių po Indiją knygoj aprašo Nilgiri kalnų pašlaitių mažą kurumbų tautelę, kurių žmonės pasižymėjo savo nepaprastais gabumais. Pvz., belekiantį paukštį kurumbas valios pagalba priveddavo nutūpti ant jo rankos. H. Blavatskają apsaakoja dar tokį atsitikimą.

Anglas, kurs nuskriaudė kurumbą, pradėjo nykti ir po poros mėnesių, nenustatčius diagnozės, mirė.

Blavatskają sako, jog buvę ir daugiau panašių atsitikimų, kada po kivrčio su kurumbais, žmonės pradėdavo nykti ir sunykdavo.

Tai psychokinėzės reiškiniai. Indijoj Blavatskaja, jos bendras A. Besant, pulkininką Olcott išpirko vieną jauną indų berniuką nes, teosofų manymu, jame atsigimsės Buda. Krišnamurti, toks buvo to vaiko vardas, Kalifornijoj buvo pa-

talpintas gražiam sode, mokomas ir buvo laukiama, kada jame atsigimęs pranašas, pradės skelbti žmoniems meilę ir laimę.

Kartą Krišnamurti, kada jam pradėjo kaltis ūsai, užtvoras pamato jauną mergaitę, šoka per tvorą, apkabino šią gražuolę, ir daugiau negrįžta į rojų. Šį straipsnį baigiu prof. Tenhajevo nuomone apie parapsichologinius reiškinius: "Mokslas dar bejėgis, sako prof. T. apibūdinti šią Dievo dovaną, kuria yra apdovanoti kai kurie žmonės. Bet kruopštūs tyrinėjimai atskleis šią didelį gamtos paslaptį."

O prof. T. garsus bendradarbis, Kruaze pridėda, jog kiekvienas žmogus turi parapsichologinių gabumų pradus, tik juos reikia lavinti. Teisingai, žmogus dar nepažįsta savęs, nežino kokią jėgą jame slepiasi. Vieton raketų į mėnulį, į Venerą geriau leisti milijonus žmogaus pažinimui, lavinimui jo paslaptinių gabumų, kad be raketų vien tik protu žmogus galėtų pažinti tarplanetinių erdvių paslaptis. (Pabaiga)

LAISVINIMO REZOLIUCIJŲ GRUPĖS BIULETENIS

"Americans For Congressional Action To Free The Baltic States" grupė išleido 4 ps. spaustuvėje spausdintą anglų kalba biuletinį -- News Bulletin, pažymėtą 1963 m. gegužės mėn. data.

Šios grupės, vadovaujamos Leonardo Valiuko, biuletinis duoda įvairių žinių apie jos veiklą ir supažindina su pačiomis rezolucijomis, kurios, kaip žinome, nesulaukia pritarimo ALTo vadų tarpe. Čia yra raginame, jog visi, kas tik gali, rašyti padėkos laiškus kongresmanams bei senatoriams, įnešusiems rezolucijas ar remiantiems grupės pastangas.

Biuletinyje pranešama, jog "Americans For Congressional Action to Free The Baltic States" grupės direktoriai planuoja 3 dienų konferenciją (birželio 12 - 14 d. d.) Washington, D. C. Taip pat yra prašoma aukų užsimotos akcijos vedimui. Jas prašome siusti šiuo adresu: George A. Petrauskas, 3442 Madera Ave, Los Angeles 39, Calif. E. S.

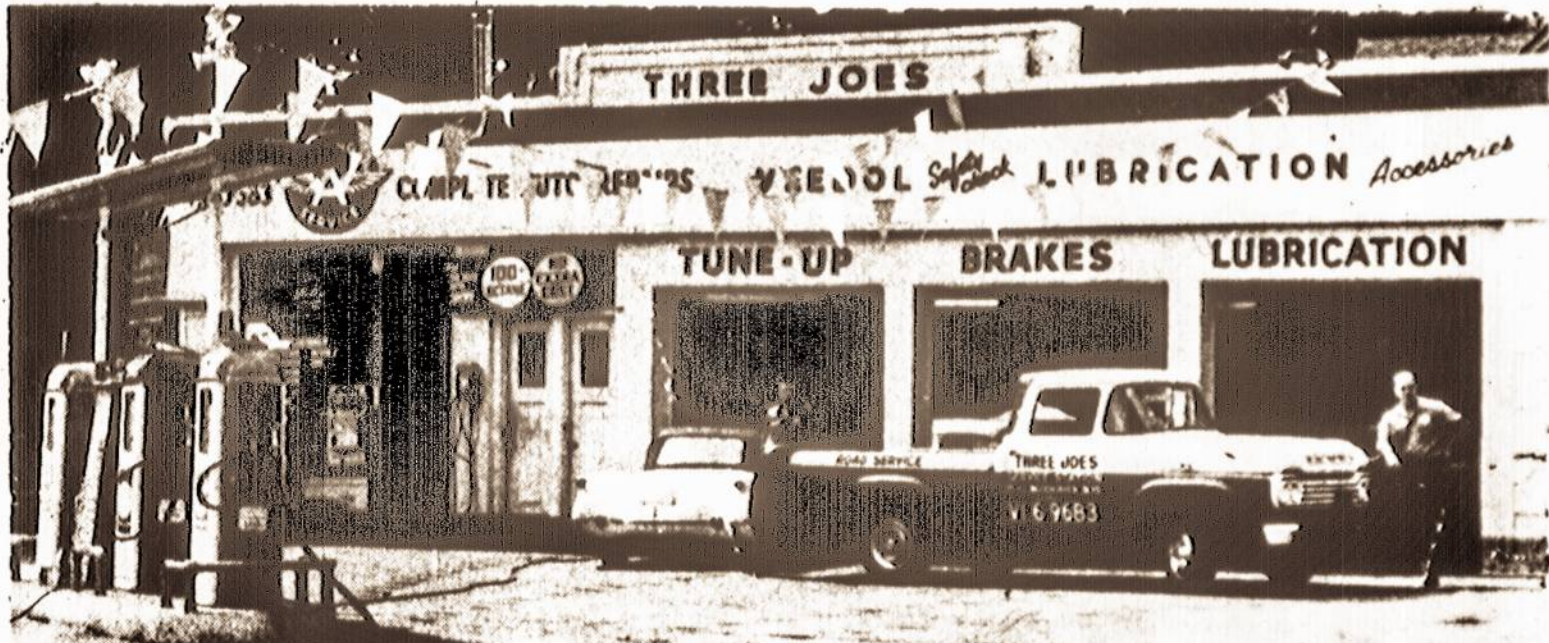
Catskill kalnuose

Druskonie Hall

Vasarvietė priima užsakymus. Ideali vieta atostogoms, savaitgaliams, iškyloms. Geras poilsis, gera lietuviška virtuvė, lietuviški koldūnai.

Rašyti: MRS S. KRAUNAITIS, ANDES, N. Y.
Telefonas Andes, N. Y. 676-2781

THREE JOES SERVICE STATION, Inc.



85-42 Woodhaven Boulevard Woodhaven, N. Y.

Telefonas: Virginia 6-9683

GERIAUSIAS
INSURANCE ir REAL ESTATE
PATARNAVIMAS PAS

JOHN ORMAN AGENCY

110-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y.

Telefonas: VIRGINIA 6-1800

Park Florist

Gėlės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.

MATTHEW MAZEIKA
Savininkas

80-15 JAMAICA AVE. WOODHAVEN 21, N. Y.
Telefonas: Virginia 9-3112

ROBERT F. NARK

Apraudos AUTO Specialistas
Any car - Any age driver
ALL FORMS OF INSURANCE

175 REMSEN ST. BROOKLYN 1, N. Y.
Tel. MAin 4-6400 UL 8-1061

DISCOUNTS TO QUALIFIED APPLICANTS
Mutual Insurance Insure your tomorrow today!

THE

Tel. TAylor 7-9842

Arlington

385 Arlington Ave.
Brooklyn 8, N. Y.

Restaurant

Ona ir Jonas Valaičiai

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601 S. SECOND STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: DEWey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)
1113 MT. VERNON STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: POplar 5-4110

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)
423 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYCIA LAIDOTUVEMS Tel. EVERgreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRUNAS-BALTON
660 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.
NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA
AUTOMOBILIUS (VAIRIEMS REIKALAMS)

VIENYBĖ

* Moterų Vienybės Pavasario balius įvyksta ši šeštadienį, birželio 1 d. Maspetho Lietuvių Piliečių Klubo salėje. Pradžią 8:30 val. vakare. Bus įdomi programa, kurią praves I. Misiūnienė, balius rengimo komiteto pirmininkė. Visi kviečiami dalyvauti.

* Mindaugo minėjimas jo 700 metų mirties sukakties proga įvyksta Waldorf-Astoria viešbutyje birželio 8 d. Rengia atmintinai savo nepaprastos konferencijos proga. Konferencija bus tame pat viešbutyje birželio 7-9 dienomis. Minėjimo programoje bus prof. S. Sužiedėlio paskaita, dramos aktorius Juozas Daubėno grupė atliks montažą iš Vinco Krėvės "Mindaugo mirties", dainuos chicagietis solistas J. Vaznelis ir skambins pianistė Aldona Kepalaitė. Minėjimo pradžia 8 val. vak. Empire Room. Po to šokiai, Minėjimas viešas.

* Saulius Mrozinskas, šiuo metu atliekantis karinę tarnybą JAV oro oro pajėgose, buvo atvykęs porai savaičių atostogų, kurias praleido pas tėvus pianistą Aleksą ir Valentinę Mrozinskus New Yorke ir su motina bei broliu buvo nuvykęs aplankyti savo tetos ir dėdės Klausučių Syracuse, N. Y. Ateinanti pirmadienį jį grįžta į tarnybą Mississsipi valstybėje.

* Brooklyno Operetės choras, vadovaujamas dirigento Mykolo Cibo, gegužės 25 d. savo metinį koncertą atliko kartu su viešniomis menininkėmis: smuikininke Brigita Pumpolyte iš Philadelphijos ir dainininke Janina Liustikaite iš Toronto, Kanados. Abi viešnios newyorkiečių buvo karštai sutiktos ir iškvietos bisuoti. Chorui akompanavo Vyt. Strolia ir Aldona Kepalaitė, o smuikininkei ir solistei - Aldona Kepalaitė. Po koncerto buvo šokiai, grojant Butrimo orkestrui. Koncertas įvyko Apreiškimo Par. salėje.

* Pranas Narvydas, brooklynietis veikėjas, pasveikęs pradeda tvarkyti savo rašus - prisiminimus. Anądien iš jo Vienybė yra gavusi pluoštą atsiminimų iš Amerikos lietuvių gyvenimo, pavadintų "Ir kur tu mūsų lietuvių nesutiksi". Vienybės skaitytojai netrukus turės progos su tais įdomiais prisiminimais susipažinti.

* Vytautas Paprockas, Birutės ir dr. Vaclovo Paprockų sūnus, prieš išvykdamas į naują paskyrimą Korėjoje, iš JAV Armijos yra gavęs atostogų, kurias leidžia New Yorke. Šį savaitgalį Paprockai išskrenda į St. Louis, Ill., dalyvauti tautininkų sąjungos suvažiavime, o po to vyks į San Franciscą aplankyti savo dukters Kristinos ir Sigito Novickių.

* Liet. Skautams remti komitetas New Yorke reiškia padėką Aldonai Kepalaitėi, tautinių šokių grupės vadovei J. Matulaitienei, Vyryų okteturai ir jo vadovui Al. Mrozinskiui, aktoriams L. Karmaziniui ir E. Liogliui už jų įnašą skautams remti koncerto rengime. Dėkojama Maspetho Liet. Pil. Klubui ir visiems aukojusiems. Pelno padaryta \$190, kurie skiriami skautų veiklai remti.

INŽINIERIŲ IP ARCHITEKTŲ ISVYKA Į ASBURY PARK

ALIAS New Yorke skyrius žiemos ir pavasario sezono metu ruošė paskaitas, kvietė susirinkimus ir rodė techniškus filmus. Baigiantis pavasariui, prieš prasidedant vasarai, kurio metu bet kokia veikla sustos, birželio 22 d. rengia išvyką į Asbury Park, N. J., su savo šeimomis. Į išvyką yra pakviesti latvių ir estų inžinieriai ir architektai. Taip pat kviečiami lietuviai inžinieriai ir architektai iš Philadelphijos. Išvyka vyks Nidos viešbutyje prie Atlanto. Registracija prasideda 12 val. dienos metu. Taip pat kviečiami lietuviai inžinieriai ir architektai, kurie dar nepriklauso vietos ALIAS skyriui. Išvykos reikalą kreipitis į A. Jasaitį, 79 Barbey St., Brooklyn 7, N. Y. Tel. AP 7-6132. Po atostogų, ALIAS New Yorke skyrius rengia viešą rudens balių.

A. MAČIONIS



... O lietuviškos dainos ir Amerikoje skamba, kaip ir Tėvynėje... Neseniai iš Vilniaus atvykusi Emilija Sriubienė Brooklyno Operetės koncerte. Jos dešinėje jos žentas Antanas Šetikas. N. Y. apygardos LB pirm., o kairėje - BALFo reikalų vedėjas kun. L. Jankus, padėjęs Šetikams pagreitinti Emilijos atvykimo dokumentų tvarkymą. S. Narkėliūnaitės nuotrauka

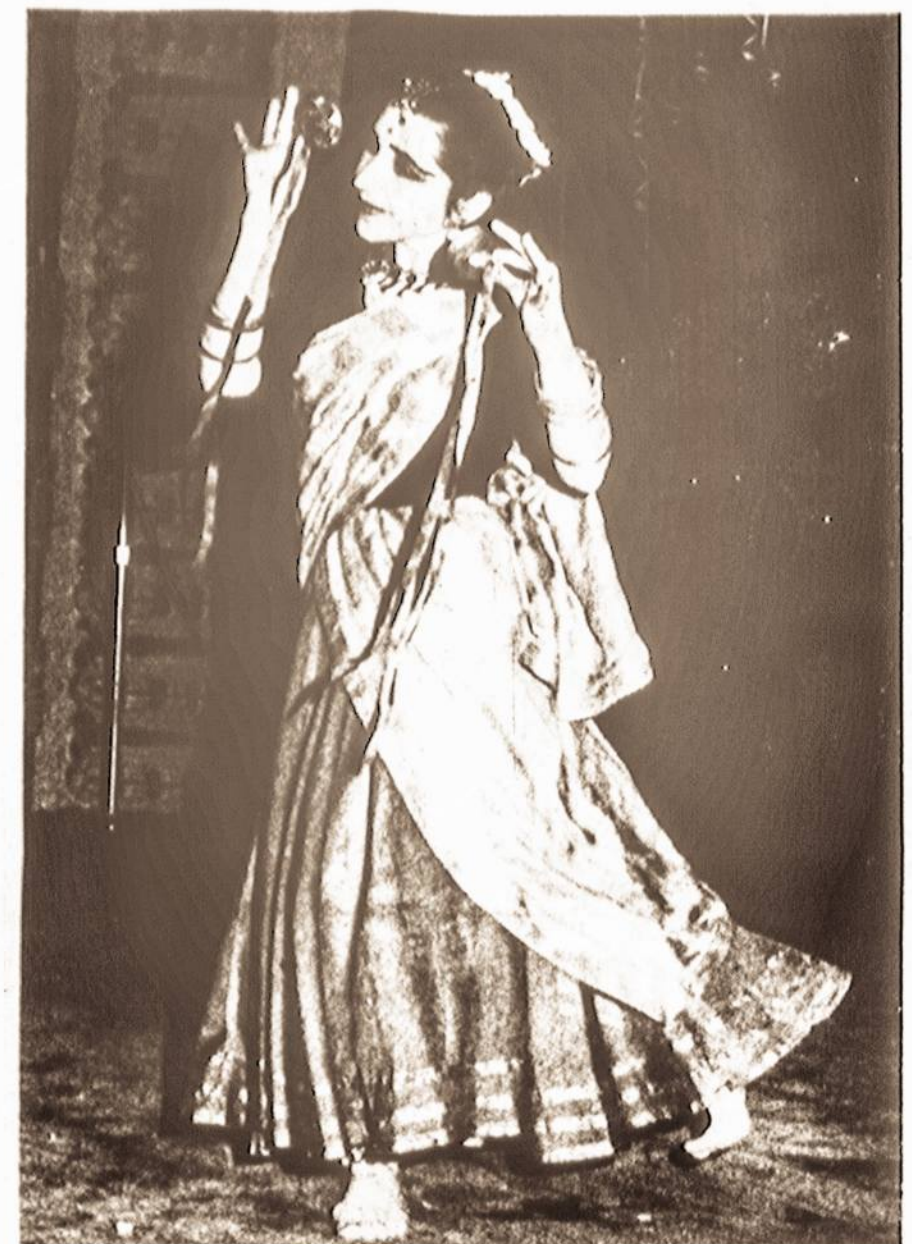
Filmas iš Lietuvos Long Islande

Šeštadienį, birželio 8 d., 7 val. vakare Long Island ir apylinkių lietuviams, Pranės Lapienės vasarvietėje Stony Brook Lodge, Stony Brook, L. I., bus demonstruojami filmai: "Žiema Lietuvoje" iš V. Tyslavienės apsilankymo Vilniuje, Kaune, Trakuose, Druskininkuose ir kt., taip pat S. Narkėliūnaitės susuktas filmas iš Amerikos lietuvių gyvenimo.

Visi maloniai kviečiami dalyvauti.

Vienybėje, gegužės 17 d. laidoje buvo klaidingai parašyta, kad Izabelė ir J. Misiūnai minės 49 m. vedybų sukaktį. Pasirodo, kad šiais metais sukaks jų 40 m. vedybų sukaktis. Už klaidą Misiūnus atsiprašome.

Leidinius apie sportą - Lietuviškąjį krepšinį (išl. 1957 m. Chicagoje) ir Lietuvių Sporto Dešimtmetį (išl. 1959 Chicagoje) dabar galima gauti už pusę kainos - po 75 centus. Jie gaunami Vienybėje arba pas jų autorių bei leidėją Ed. Sulaitį, 1320 S. 48th Ct. Cicero 50, Ill. Galima įsigyti ir per paštą.



Šokėja Aldona Kepalaitė, neseniai dalyvavusi Liet. Skautams Remti Komiteto pobūvyje. Komitetas jai ir kitiems programos dalyviams reiškia padėką.

* K. Kriaučiūnas iš New Yorke, buvęs dainininkas, Juozo Tyslavos raštams išleisti paaukojo 50 dol. ir dar žada atsiųsti 50 dol. artimoje ateityje.

* Aleksandras Mickevičius, Vienybės skaitytojas iš Brooklyno, gegužės 26 d. išskrido 3 savaitėms į Europą, į Alpių kalnus. International aerodrome jo palydėti buvo atvykę dukterė Lina su anūkėmis, žentas Romualdas Kisielius, kaimynas Kazimieras Vaičiūnas, būrys draugų ir pažįstamų. Mickevičius žada dar aplankyti Austriją, Prancūziją ir kt. įdomesnes Europos vietas.



Operetės Choras po savo metinio koncerto su dirigentu Mykolu Cibu ir viešniomis menininkėmis: dainininke Janina Liustikaite, smuikininke Brigita Pumpolyte (dešinėje) ir pianiste Aldona Kepalaitė (kairėje).

ROŽE
Žaliuok, žykėki, rože,
Čia vasaros laiku,
Tiek daug dabar to grožio,
Ir širdžiai taip jauku. . .

Žydėki, mano rože,
Žydėk lig sutemos,
Žydėk spalvose grožio
Jaunystės tu manos.

Žydėk, puikuole rože,
Gražuole tarp gėlių.
Vai, kiek dainų tau ruošia
Tiek mylinčių širdžių.

PRANAS NARVYDAS